

Crnogorskih serdara 24, Podgorica; Tel: 069/338-130; E-mail: zasanovic@t-com.me

Društvo za projektovanje,
inženjering i konsalting

PIB: 02753138; PDV: 30/31-08869-3

Ž.r.: 510-28771-57 CKB

DOKUMENTACIJA ZA ODLU IVANJE O POTREBI IZRADE ELABORATA PROCJENE UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU ZA POTREBE

**POGON ZA PRERADU MESA I MESNIH
PRERA EVINA „INTERPRODUKT“ D.O.O. CETINJE**

Podgorica, mart 2024. godine

INVESTITOR: **INTERPRODUKT DOO CETINJE**

OBJEKAT: **POGON ZA PRERADU MESA I MESNIH
PRERA EVINA**

LOKACIJA: **Urbanisti ka parcela 107, koja obuhvata katastarske parcele
br. 4408/1,4426/3,4426/6,4426/8,4486/4,4427/3 KO Cetinje
I, opština Cetinje**

S A D R Ž A J

- 1. OPŠTE INFORMACIJE:**
- 2. OPIS LOKACIJE PROJEKTA**
- 3. KARAKTERISTIKE (OPIS) PROJEKTA**
- 4. VRSTE I KARAKTERISTIKE MOGUĆEG UTICAJA PROJEKTA NA ŽIVOTNU SREDINU**
- 5. OPIS MOGUĆIH ZNAJNIH UTICAJA PROJEKTA NA ŽIVOTNU SREDINU**
- 6. MJERE ZA SPREAVANJE, SMANJENJE ILI OTKLANJANJE ŠTETNIH UTICAJA**
- 7. IZVORI PODATAKA**

PRILOZI

1)OPŠTE INFORMACIJE

NOSILAC PROJEKTA: **INTERPRODUKT DOO CETINJE**

ADRESA: **GRUDE BB, OPŠTINA CETINJE**

KONTAKT OSOBA: **Milena Glendža**

BROJ TELEFONA : **+ 382 067 272 589**
+ 382 067 270 092

Mail: -----

2)GLAVNI PODACI O ROJEKTU

NAZIV PROJEKTA: **POGON ZA PRERADU MESA I MESNIH
PRERA EVINA**

LOKACIJA: Urbanisti ka parcela 107, koja obuhvata katastarske parcele
br. 4408/1,4426/3,4426/6,4426/8,4486/4,4427/3 KO Cetinje
I, opština Cetinje

2. OPIS LOKACIJE

a) Opis lokacije projekta u pogledu osjetljivosti životne sredine geografskog područja na koje bi projekat mogao imati uticaj, a narođeno u pogledu postojećeg i odobrenog korištenja zemljišta, potreboj površini zemljišta u m², za vrijeme izgradnje, sa opisom fizičkih karakteristika i kartografskim prikazom odgovarajućih razmjera, kao i površini koja će biti obuhvata ena kada projekat bude stavljen u funkciju, kopiju plana katastarskih parcela na kojima se planira izvođenje projekta sa ucrtanim rasporedom objekata

Predmetna lokacija se nalazi u opštini Cetinje, na urbanističkoj parceli 107, koja obuhvata katastarske parcele br. 4408/1, 4406/1, 4426/3, 4426/6, 4426/8, 4426/4, 4427/3 KO Cetinje I. List nepokretnosti je u prilogu dokumentacije.

Površina predmetnog objekta je oko 1000m².

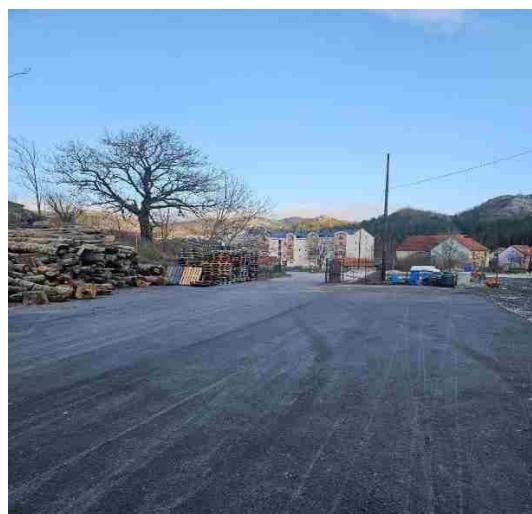
Predmetna lokacija se nalazi u prigradskom naselju Grude, udaljena je oko 1,5km od magistralnog puta Podgorica - Cetinje – Budva.

U neposrednoj okolini lokacije nalazi se više porodica i par privrednih objekata i objekata u službi turizma.

Iza lokacije predmetnog objekta, nalazi se inovo brdo.

Pored lokacije se nalazi potok.

Lokacija se nalazi van zone vodoizvorišta i ista ne pripada zaštiti enom području.

Slika 1. Prilaz predmetnoj lokaciji

Slika 2.

Slika 3.

Slika 4.

Slika (2,3,4). Prikaz lokacije objekta

Geografski položaj

Prijestonica Cetinje obuhvata prostor od Skadarskog jezera do Pustog lisca i od Lovena i Boke kotorske do Gara. Ukupna dužina granice Prijestonice iznosi 186 km, od kojih je 11 km duž Skadarskog jezera.

Prijestonica Cetinje se graniči sa opštinama: Kotor (40 km), Nikšić (46 km), Danilovgrad (15 km), Podgorica (46 km), Bar (26 km) i Budva (13 km). Površina Prijestonice iznosi 910 km² i zauzima 6,6% teritorije Crne Gore. Kopneni dio Prijestonice prostire se na 878,8 km², a površina Skadarskog jezera i Rijeke Crnojevića obuhvata 22,7 km². Na teritoriji Prijestonice Cetinje nalaze se 2 gradska naselja (Cetinje i Rijeka Crnojevića) i 92 ruralna naselja.

Geološke karakteristike

Geološka struktura Prijestonice Cetinje sastoji se od sljedećih tipova: paleozojskih, mezozojskih i kenozojskih, sa svim prelaznim i posebnim karakteristikama. Po vremenu nastanka najstarije stijene Ladinski kat (vulkanogena - sedimentna serija) prostiru se ivicom Donjeg Polja i javljaju se u obliku tufova i rožnaca. Gornji trijas (dolomiti i dolomitski krečnjaci) prostiru se u antiklinalnim djelovima području u oblasti Lovena, Cetinja i Rijeke Crnojevića. Stijene starosti srednje i gornje jure javljaju se u obliku veoma množičnih kaverna (debljine 700 m), u zonama Njeguša, Krsca, Polja, itd. Kvartarne tvorevine veoma različite po genetskom nastanku daju sedimente veoma različite itog položaja i sastava. Glacio-fluvijalne naslage ispunjavaju vrtače Blatišta (Ivanova Korita), Polja (Njeguši), Polja (Cetinje), predstavljene su kompleksima glina, šljunkova, pijeskova i drobine uz pojavu konglomerata sa kavernama i rupama značajnih dimenzija (Cetinjsko polje). Glacijalni sedimenti zastupljeni su na većim visinama (Ivanova Korita i Njeguši) u obliku pjeskova, šljunkova sa većim kamenim blokovima nepravilno raspoređenim. Crvenica nastala kao produkt (ostatak) raspadanja krečnjaka, po sastavu ilova i glina orašaste i graškaste strukture debljine do 10 cm ispunjavaju dna manjih vrtača Ivanovih korita, Aleksićev Do, Popov Do, Šošinu dolinu, Crvenu Rupu, itd. Deluvijalni sedimenti rasprostranjeni su u zoni Njeguša i predstavljaju drobine i osoline. Aluvijalni sedimenti pjeskovi i šljunkovi rasprostranjeni su u zoni Rijeke Crnojevića. Koluvijalni sedimenti obrazuju sipare i zastupljeni su u zoni Štirovnika i Igrišta.

Pedološke karakteristike

Prema usvojenoj podjeli Crne Gore na geomorfološke oblasti, teritorija Prijestonice Cetinje pripada starocrnogorskoj kraškoj zaravni. Zaravan je planinske mase Lovena, Orjena i drugih primorskih vijenaca, zatim plato Stare Crne Gore i Rudina, koji se pruža od Primorskog lanca do klanca Duge i do Zetske ravnice i Nikšićkog polja. Najveći dio Prijestonice obuhvata Katunska kraška zaravan koja se prema istoku Rijeke komadijem spušta ka Skadarskom jezeru i Zetskoj ravnici. Ove oblasti su od mora odvojene planinskim masivom Lovena. Na sjeveroistoku su od duboke doline Zete odvojene masivom Garadića. Izuzimajući manji dio prostora na jugu, uz Skadarsko jezero, ostali dio područja Prijestonice Cetinje predstavlja ustalasani holokarst ("ljuti krš") Katunske nahiće sa prosječnom nadmorskom visinom od 800 – 1.000 m. Njeguško i Cetinjsko polje su jedine veće površine sa ravnim terenom. Manje ravne površine se još nalaze u karstnim uvalama i vrtačama kojih ima na cijeloj teritoriji Prijestonice. Ravni tereni je svega 1,4%, brdoviti i strmi tereni preko 80% površine. U geološko-pedološkom sastavu terena preovladaju krečnjaci, pa su oblici reljefa u znatnoj mjeri posljedica korozije, pri čemu su nastale spoljne forme reljefa: polja, uvale, vrtače i škrape, stvarajući nerašlanjeni prostor sa oskudnim talogom zemljišta (crvenica). Na istom prostoru nastali su i podzemni oblici reljefa, pećine, jame i ponori, preko kojih podzemnim tokovima otiču u vode ovog područja. U pogledu nadmorske visine, izdvajaju se nekoliko visinskih zona. Analiza reljefa Prijestonice Cetinje ukazuje da je teren Prijestonice uglavnom lociran između 700 do 1.000 m.n.v., odnosno oko 42%. Mali dio prostora u zoni Skadarskog jezera je u zoni nižih terena do 100 m.n.v. (3%), odnosno visokih planinskih terena iznad 1.300 m.n.v. (2,7%) u zoni Lovena, Pustog Lisca i Garadića. Samo najveći vrhovi zadiru u zonu iznad 1.600 m.n.v. (0,22%). Najveća visinska razlika je između Skadarskog jezera na koti 6 m.n.v. i Štirovnika (1749 m.n.v.) na Lovenu i iznosi 1743 m. Prosječna nadmorska visina Prijestonice iznosi 827 m. Područje je iznad 1000 metara nije stalno naseljeno. Morfometrijske karakteristike ukazuju da su najzastupljeniji brdoviti (kameniti) tereni sa nagibom od 25-50%. Na području plana dominiraju tereni velikih nagiba, preko 50% na spoljnim partijama antiklinale primorskog masiva (jugozapadne i zapadne padine) i Garadića (sjeveroistočne padine). Po dominantnom pravcu pružanja uz strme odsjekе i skale, javljaju se ravniji prostori udolina (nagibi od 10 - 25%), te visoke zaravni (Lastva).

evska, plato Lov ena). Jedini ravni tereni, sa nagibima od 0 do 10% se nalaze u podruju Cetinjskog i Njeguškog polja, sa nizom dolova i vrta a na kamenu, kao i na rubu Skadarskog jezera gdje se nalazi Ceklinsko polje, koje je podložno plavljenju. Analiza osun anosti terena ukazuje da su sjeveroisto ne padine uslovno nepovoljni, a jugozapadne padine uslovno povoljni tereni sa aspekta osun anosti. Apsolutno nepovoljnu ekspoziciju ima mali procenat terena sa sjevernom orijentacijom. Povoljnu ekspoziciju imaju i ravni djelovi Prijestonice (Cetinjsko, Njeguško i Ceklinsko polje). U odnosu na generalnu podjelu, mogu a su velika odstupanja kada se analizira mikroklimat konkretne lokacije naselja, poljoprivredne ili druge površine.

Tlo

Podruje Opštine Cetinje pripada krajnje južnim spoljašnjim Dinaridima. Oblast izgra uju kre nja ke stijene sa svim prelaznim i posebnim karakteristikama. Vulkanogeno sedimentne serije javljaju se u obliku tufova i režnjaka. Dolomiti i dolomitski kre njaci prostiru se u antiklinalnim delovima podruja u oblasti Lov ena, Cetinja i Rijeke Crnojevi a. Stijene srednje i gornje jure javljaju se u obliku kre njaka veoma mo nih debljina (700 m) u zonama Njeguša i Krsca.

Kvartarne tvorevine ispunjavaju udoline vrta a i kraških polja.

Zemljište

Zemljišta ovog prostora (na lokaciji i u okruženju) spadaju u evoluciono genetsku seriju zemljišta na kre njacima i dolomitima. Ovo tlo spada u klasu kambi nih tla s moli nim Amo ili ohri nim Aoh humusnim horizontom, koji leži neposredno na kambi nom (B) horizontu koji je karakteristi ne sme e boje. (B) horizont je nešto težeg teksturnog sastava, izraženije strukture i znatno manje humoznosti od površinskog horizonta. Budu i da se kre njaci veoma sporo troše, formiranje tla na ovim supstratima je sporije, te je ve a opasnost od njihove erozije. Morfološka gra a profila je A (B)rz R. Dubina soluma varira, ali su to pretežno plitka do srednje duboka tla. Reakcija tla u površinskom horizontu se kre e od blago kisele do alkali ne. Dosta su humozna tla u prvom horizontu, ali humoznost naglo opada sa dubinom tla.

Zemljišta ovog prostora spadaju u evoluciono genetsku seriju zemljišta na kre njacima i dolomitima. Manju površinu pokrivaju hidrogena zemljišta u rukavcima Rijeke Crnojevi a i u priobalnom pojasu Skadarskog jezera.

Glavni faktori koji opredeljuju potencijal zemljišta na kre njacima svrstava se u tri ve e cjeline:

- U klimatskim i orografskim uslovima Lov ena dominira plitko, humusno zemljište, koje pripada tipu rendzina, poznatije kao "buavica"
- Spoljašnju morfologiju zemljišta u oblasti katunske kraške zaravni karakteriše kamenitost koja esto pokriva i više od 90% površine. Na takvoj podlozi razvila su se plitka himusna zemljišta, profila koji tako e pripada tipu rendzina
- U oblasti Skadarskog basena dominiraju zemljišta tipa crvenice, obrazovane na jedrim kre njacima, na visini koja ne prelazi 500m. Crvenice u ovom podruju ne pripadaju tipi nim, ve predstavljaju podtip posme ene humusne crvenice. Kod ovog zemljišta esto se podhorizont javlja na samoj površini usled odnošenja površinskog sloja erpizjom. Obodom Skadarskog jezera, na relativno maloj površini javlja se zemljište tipa dubokog slabo zabarenog aluvijuma i mineralno – mo varno zemljište.

Nadmorska visina

U pogledu nadmorske visine, izdvajaju se nekoliko visinskih zona. Analiza reljefa Prijestonice ukazuje da je teren uglavnom lociran izme u 700 do 1000 mnv, odnosno oko 42%. Mali dio prostora u zoni Skadarskog jezera je u zoni nižih terena do 100 mnv, odnosno visokih planinskih terena iznad 1300 mnv u zoni Lov ena, Pustog Lisca i Gar a. Samo najve i vrhovi zadiru u zoni iznad 1600 mnv. Najve a visinska razlika je izme u Skadarskog

jezera na koti 6mnv i Štirovnika (1749 mnv) na Lov enu i iznosi 1743 m. Prosje na nadmorska visina iznosi 827 m.

Podru ja iznad 1000 metara nijesu stalno naseljena.

Nagib terena

Morfometrijske karakteristike ukazuju da su najzastupljeniji brdoviti (kameniti) tereni sa nagibom od 25-50%. Na podru ju Prijestonice dominiraju tereni velikih nagiba, preko 50% na spoljnim partijama antiklinale primorskog masiva (jugozapadne i zapadne padine i Gar a (sjeveroisto ne padine). Pod dominantnom pravcu pružaju se strme odsjeke i skale, javljaju se ravniji prostori udolina (nagibod 10-25%), te visoke zaravni (Lastva evska, plato Lov ena).

Pejzažne karakteristike

Pejzažne karakteristike ovog prostora su odreene prirodnim karakteristikama i izgraenim objektima za individualno stanovanje. Karakteristi ni prirodni pejzaž u manjem dijelu izmijenjen pod antropogenim uticajem u geološkom, geomorfološkom i vegetacijskom pogledu predstavlja osnovnu vrijednost ovog prostora. To je u stvari pejzaž visokog gorja Dinarskog holokrasta iji reljef oblikovan umjerenim procesom glacijacije i snažnim procesom karstifikacije sa svim pojavnim oblicima, a zatim velikim dijelom prekriven vegetacijaom.

Klima

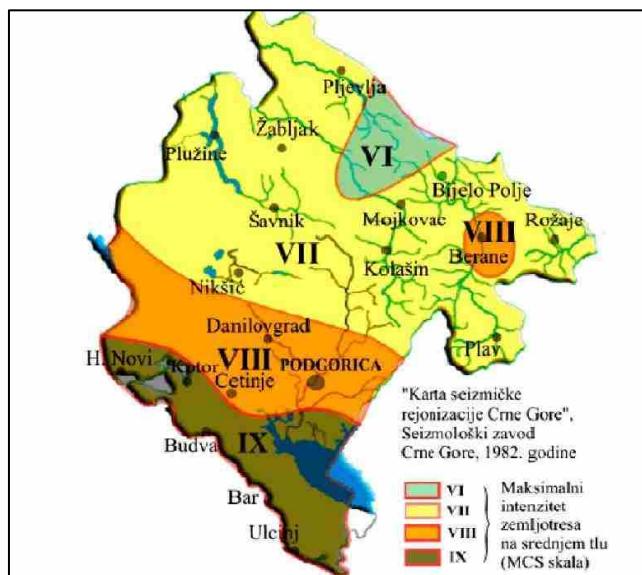
Prijestonica Cetinje ima umjerno kontinentalnu klimu sa prosje nom godišnjom temperaturom od 11°C i godišnjom amplitudom od 20,1°C. Cetinje spada u najkišovitije gradove Evrope sa oko 4.000 mm vodenog taloga godišnje. Međutim, pored velikih padavina ovo podru je je bez površinskih vodotokova i sa rijetkim izvorima, što je posljedica kraške konfiguracije i geološkog sastava terena.

Seizmološke karakteristike

Teritorija Prijestonice Cetinje se prema Karti seizmi ke rejonizacije Crne Gore nalazi u zoni osmog (VIII) stepena MCS skale. Ova karta je osnovna prate a podloga Tehnickim normativima za izgradnju objekata u seizmi kim podru jima na teritoriji Crne Gore i izražava o ekivani maksimalni intenzitet zemljotresa u povratnom periodu vremena od 500 godina, sa vjerovatno om realizacije od 63 %. Širi region Prijestonice Cetinje, odlikuju relativno duboke seizmoaktivne strukture.

Nivo seizmi kog hazarda uslovljen je prisustvom lokalnih autohtonih zona Skadarskog jezera i Podgorice, nekoliko žarišta u primorskom regionu kao što su Budva - Braji i i Ulcinjska zona, kao i zona sjeverne Albanije, a sa druge strane neposrednom blizinom žarišnih zona Boke Kotorske i centralnog dijela Crne Gore, ali i prisustvom udaljenih, kao što je jugoisto na Hrvatska. Nivo o ekivanih seizmi kih djejstava je prili no visok. O ekivane maksimalne magnitude zemljotresa (u okviru reprezentativnog perioda vremena od 100 godina) na prostoru

Prijestonice Cetinje su u zonama koje imaju seismogeni potencijal od 5.4 na sjeverozapadnom dijelu trase, pa do 6.5 jedinica Rihterove skale u jugozapadnom dijelu. Na osnovu izložene analize istorijske i dogaene seizmi nosti tokom prethodnih nekoliko vjekova u širem podruju Prijestonice Cetinje, kao i na bazi parametara o ekivane seizmi nosti, izražene seizmi kim hazardom, može se generalno zaklju iti da je ovo podru je u zoni relativno visokog nivoa seizmi ke opasnosti.

Slika broj 5: Seizmološke karakteristike (Izvor: Zavod za hidrometeorologiju i seismologiju: <http://www.seismo.co.me/questions/12.htm>)

Hidrološke karakteristike

Prijestonica Cetinje skoro da nema površinskog, već postoje podzemna oticanja. Do kraja eg zadržavanja voda dolazi samo u rijetkim depresijama prekrivenim manje propusnim slojevima, koje se nalaze u Donjem polju, Njeguškom polju, Dobrskom selu i još u nekim manjim vrtama. Duboka i jako razvijena karstifikacija i niski obodi površi doveli su do potpune bezvodnosti ovih terena, jer se sve vode dreniraju ka Skadarskom jezeru i moru, a otvaraju u razgranatim sistemom ponora, kaverni, galerija i pravih podzemnih vodotokova. Kao posljedica ovakve osobenosti tla, javlja se hidrografska nelogi nost da na itavom Starocrnogorskem kršu nema stalnog vodotoka niti izvora zna ajnije izdašnosti, iako su padavine izuzetno visoke. Jedini vodni tokovi na cetinjskom području se pojavljuju obodom Skadraskog jezera i to su Rijeka Crnojevića, Karu, Bazagurska matica, Biševina, Šegrtnica i Mala Mora a, te Karatuna - otoka Malog blata.

Izvorišta

Na teritoriji Prijestonice Cetinje postoje sledeća izvorišta:

Na teritoriji Mjesne zajednice Trešnjevo postoji izvorište Živa na kojem je ograđen bazen 120m³ iz kojeg je razveden seoski vodovod u dužini od 1500m, i u inovom dolu Podbukovica postoji Trnovski potok, koji je nepristupačan.

U Mjesnoj zajednici Kosijeri postoji izvorište Studenac, aktivno je 8-9 mjeseci tokom godine. U toku istog mještanisu proteklih 150 godina izgradili tri stepenaste kaptaže, ukupne zapremine cca 1000m³, i u njima se sakupljena voda koristi za piće, vodopoj stoke i navodnjavanje tokom sušnog perioda.

U Mjesnoj zajednici Konak u selu Ugnji postoji izvorišta: Studenac uganjski, Grohot i Zuberovočak.

U selu Bjeloshi postoji Soko bjeloshi, kao školska voda. Izvorišta u selu Očini i su Prisoje i školska voda.

Izvorište Bučalina koje nakon stotina metara ponire nalazi se u selu Bokovo. Izvori male izdašnosti su KOPITNIK, IZVOR Pišteti, Bukovička voda, Studenac, Stara voda, Kalučerac, Obzovica, Uganjska vrela, Ivanova korita, Koritnik (Njeguši), Orluina (Čevo), Čevska jama i Čevska jamica.

Predmetna lokacija je opremljena vodovodnom infrastrukturom i snabdjeva se vodom iz gradske vodovodne mreže prema uslovima D.O.O., Vodovod i kanalizacija“ Cetinje.

Predmetna lokacija nalazi se van vodoizvorišne zone.

Na podruju Prijestonice Cetinje postoje tri nezavisna sistema vodosnabdijevanja: vodovodni sistem Cetinja; vodovodni sistem naselja gradskog karaktera Rijeka Crnojevi a i vodovodni sistem naselja gradskog karaktera Njeguši. Po svojim karakteristikama vodovodni sistem Cetinja je pumpno – gravitacionog tipa i pokriva najve i broj potroša a na teritoriji Prijestonice, dok su dva ostala sistema manjeg kapaciteta.

Godine 1982. izgraen je novi vodovod kapaciteta 150 l/s – nove crpne stanice Podgor i Višnjica, rezervoar Sandin vrh zapremine 2 x2 000 m³, tri prekidne komore i transportni eli ni potisno – gravitacioni cjevovod dužine 20 km, kao i 15 km gradske distributivne mreže od liveeno-željeznih cjevi nominalnog prenika od 150 do 350 mm.

Biodiverzitet, flora i fauna

Tipovi i kvalitet zemljišta, geološki sastav terena, klima, reljef, erozivni uticaji, determinišu brojnost i strukturu biljnog i životinskog svijeta.

Posebnu vrijednost Prijestonice Cetinje predstavljaju dva nacionalna parka "Lov en" i "Skadarsko jezero" kao i gradski parkovi Njegošev park, park "13. jul" i park u dvorištu Dje je bolnice, „Lipska pe ina“ i jama „Duboki do, Njeguši“.

Nacionalno zašti ena prirodna dobra

NP Lov en

Status nacionalnog parka ima, na osnovu zakona, od 1952. godine. Obuhvata površinu od 6.220 ha, na nadmorskoj visini od 939 m (Ugnji) do 1.749 m.n.v. (Štirovnik), od ega na teritoriji Prijestonice Cetinje 5.650 ha. Prepoznat je i kao EMERALD podruje i podruje znaajno za biljke (Important Plant Area - IPA). Na relativno uzanom prostoru srije u se brojni i raznovrsni oblici reljefa naglašeni u središnjem dijelu planine, gdje se Lov en najviše uždigao Štirovnikom i Jezerskim vrhom. Nalaze i se na granici dvije sasvim razliite prirodne cjeline mora i kontinenta Lov en trpi uticaje oba klimatska tipa. Ovi razliiti uticaji uslovili su pojavu veoma bogatog i raznovrsnog biljnog i životinskog svijeta. U Nacionalnom parku izdvojene su tri zone sa posebnim režimom korištenja i upravljanja. Osim utvrjenih režima zaštite, park karakteriše i prisustvo nekoliko prirodnih rezervata:

- Rezervat šume bora munike (sjeveroistične padine Štirovnika i južne i jugozapadne padina Jezerskog vrha - oko 68 ha)
- Rezervat šume bukve, etinata i rijetkih lišara (prostor između Jezerskog vrha, Štirovnika, Trešteni kog vrha, Babnjaka i Goliša- 876 ha)
- Rezervat bukove šume (Konjsko oko - 400 ha)
- Rezervat šume bora krivulja (prostor između Rupe i Blatišta na oko 1.100 m.n.v.)
- Herpetološki rezervat (Jezero ispod Jezerskog vrha)

Na prostoru NP "Lov en" egzistira oko 1300 zeljastih i drvenastih biljaka, što ih je 1/3 ukupne crnogorske flore. Među ovim relativno velikim brojem biljnih vrsta ima značajan broj **endemi nih:** *Edraianthus wettsteinii* Hal. & Bald. subsp. *Lovcenicus* Mayer & Blei

(lov enski zvon i), *Centaurea nicolae* Bald. (ze ina nikolina), *Amphoricarpos neumayeri* Visiani (nojmajerova kr agovina), *Viburnum maculatum* Pant. (orjenska hudika), *Moltkia petraea* (Tratt.) Griseb. (modro lasinje), *Petteria ramentacea* (Sieber) C. Presl (zanovijet), *Rhamnus orbiculata* Bornm. (ilirska krkavina), *Genista sericea* Wulfen (svilena žutilovka), *Scilla lakušicii* Šili (Lakuši ev procjepak), *Vincetoxicum huteri* Vis. & Ascherson (Huterova divlja papri ica), *Silene reichenbachii* Vis. (Rajhenbahova pucalina), *Teucrium arduinii* L. (Arduinijev duba ac), *Fritillaria messanensis* subsp. *gracilis* (Ebel) Rix (nježna kockavica), *Seseli globiferum* Vis. (kuglasto devesilje), *Linum capitatum* Kit. ex Schultes subsp. *capitatum* (glavi asti lan), *Pancicia serbica* Vis. (bedrnica) i dr., **reliktnih:** *Pinus heldreichii* H. Christ (munika), **zašti enih:** *Pinus heldreichii* H. Christ (munika), *Saxifraga federici-augusti* Biasol (Federiova kamenika), *Leucanthemum chloroticum* A. Kerner & Murb (zelenkasta ivan ica), **ljekovitih, aromati nih i medonosnih:** *Salvia officinalis* L. (pelim), *Teucrium montanum* L. (trava iva), *Melissa officinalis* L. (mati njak), *Origanum vulgare* L. (vranilova trava), *Helichrysum italicum* (Roth) G. Don (smilje), *Achillea millefolium* L. (hajdu ka trava), *Hypericum perforatum* L. (kantarion), *Datura stramonium* L. (tatula), *Atropa bella-donna* L. (velebilje), *Juniperus communis* L. (kleka), *Crataegus monogyna* Jacq. (bijeli glog) i dr. Vrsta koja se nalazi na spisku **Bernske Konvencije** (Annex I) je *Narcissus poeticus* subsp. *radiiflorus* (Salisb.) Baker (dokoljen).

Od ukupne površine koju zauzima NP "Lov en" 70% parka ini šumska vegetacija. Na šikare i niske šume crnog graba nadovezuje se pojas bukovih šuma, a iznad njih (na sjeveroisto nim padinama Štirovnika i parcijalno na Jezerskom vrhu) prostire se zajednica endemo - reliktnog bora munike, koja se štiti kao rezervat prirode. U preostalih 30% površine NP "Lov en" dominira vegetacija pašnja kih kamenjara. Na goletima najviših vrhova Lov ena, iznad zone subalpijske bukve, razvija se vegetacija planinskih rudina, a u pukotinama kre nja kih stijena cijelog podru ja Lov ena vegetacija endemi ne zajednice *Campanulo - Moltkeem petraeae*.

Osnovne mikološke karakteristike NP "Lov en"

Geografski položaj, klima i raznovrsni biotopi obezbijedili su povoljne uslove za razvoj velikog broja vrsta gljiva u NP "Lov en". Shodno postoje im podacima do sada je registrovano oko 200 vrsta gljiva. Neke od registrovanih vrsta gljiva na podru ju nacionalnog parka imaju **nacionalni status zaštite:** *Boletus appendiculatus* Schaeff. (šiljatonogi vrganj), *Boletus radicans* Pers.: Fr. (bijeli gor ak), *Hericium clathroides* (Pall.: Fr.) Pers. (bukov igli ar), *Hygrophorus hypothejus* (Fr.: Fr.) Fr. (kasna puževica), *Suillus luteus* (L.: Fr.) Roussel (osinac), *Clavariadelphus truncatus* (Quél.) Donk, (1933) (ravnotjemeni buzdovan) i dr.

Osnovne karakteristike mahovina i lišajeva NP "Lov en"

Mahovine i lišajevi predstavljaju najmanje istraženu grupu organizama na podru ju NP "Lov en". Od lišajeva je na podru ju parka zabilježeno samo nekoliko vrsta: *Degelia plumbea* (Lightf.) P.M. Jørg. & P. James, *Xanthoria parietina* (L.) Beltr., *Parmelia saxatilis* (L.) Ach. i *Ramalina capitata* (Ach.) Nyl.

Osnovne karakteristike faune NP "Lov en"

Podru je NP "Lov en" stanište je mnogih životinjskih vrsta, sa brojnim endemskim i reliktnim oblicima. Geografski položaj Lov ena je uslovio niz specifinosti u njegovoj klimi, a time i u sveukupnoj interakciji njegove sredine sa živim svijetom. Na osnovu složenosti organizama i evolutivnog slijeda izvršena je sljedeća taksonomska podjela:

Fauna beski menjaka

Fauna Gastropoda – Puževi

Pripada grupi izuzetno bogatih i specifičnih grupa životinja i prirodna je rijekost u genetskom nizu nom i ekološkom pogledu. Na 22 lokaliteta nalazi se veliki broj usko rasprostranjenih taksona - 34 endemske vrste i 34 vrste, koji je tipičan lokalitet tamo, što je rezultat karstnog terena i daje smjernice za neophodnu zaštitu faune kao i zaštitu karsta. Ovi podaci potiču iz PPPPNP Lov en i isti podaci se nalaze u program objekata privremenog karaktera za podruje Nacionalnog parka Lov en za period 2020-2024. godina.

Entomofauna – Insekti

Proučavanje faune insekata od samog početka prošlog vijeka do danas bilo je manje - više intenzivno, esto nesistematično i sporadično. Što se tiče entomofaune, do sada su istražene sljedeće grupe insekata: osolike muve (*Syrphidae*), mravi (*Formicidae*), leptiri (*Lepidoptera*), tvrdokrilci (*Coleoptera*). Na podruju NP "Lov en" živi *Formica rufa* Linne, 1758 (ričići šumski mrav) vrsta **zaštićena** nacionalnim zakonodavstvom zbog svoje velike koristi za šumski ekosistem. Naime, ovaj mrav se hrani drugim beski menjacima pa reguliše brojnost mnogih štetnih insekata, a u prvom redu gusjenica gubara. Od leptira zastupljenih u NP "Lov en" neki se nalaze na listi **zaštićenih vrsta** nacionalnim zakonodavstvom: *Papilio machaon* Linne 1758 (običan lastin rep), *Iphiclides podalirius* Linne 1758 (prugasto jedarce), *Papilio alexandrus* Esp. (sredozemni lastin rep) i *Parnassius apollo* Linne 1758 (crvenooki parnasovac). Od tvrdokrilaca prisutnih u NP "Lov en", nalaze se dva koja zbog svoje atraktivnosti i sve većeg gubitka svojih staništa imaju **nacionalni status zaštite**, a to su: *Lucanus cervus* L. (jelenak) i *Oryctes nasicornis* L. (osorožac). *Lucanus cervus* L. (jelenak) nalazi se i na listi Bernske konvencije (Annex III).

Fauna vodozemaca i gmizavaca

Lov en je jedan od najmočnjih centara diverziteta herperofaune Evrope. Većina vodozemaca i gmizavaca u NP "Lov en" ima međunarodnu zaštitu i nalaze se na spisku zaštićenih vrsta Crne Gore.

Fauna Amphibia – vodozemci

Vrste vodozemaca na podruju NP "Lov en" koje su **zaštićene** nacionalnim zakonodavstvom su: *Lissotriton vulgaris* (Linnaeus, 1758) (mali mrmoljak), *Pelophylax ridibunda* (Pallas 1771) (zelena žaba), *Bufo bufo* Mertens & Muller 1928 (krastača),

Bufo viridis Laurenti, 1768 (zelena krasta a), *Ichthyosaura alpestris* (Laurenti, 1768) (planinski mrmoljak).

Vrste vodozemaca na podruju NP "Lov en" koje su prisutne **na listi Bernske konvencije** (Annex II) su: *Bombina variega* (Linnaeus, 1758) (žutotrbi muka), *Bufo viridis* Laurenti, 1768 (zelena krasta a). Vodozemac koji je **sa spiska Direktive o staništima (Natura 2000)**: je *Bombina variegata* (Linnaeus, 1758) (žutotrbi muka).

Fauna Reptilia – gmizavci

Vrste gmizavaca na podruju NP "Lov en" koje su **zaštiene** nacionalnim zakonodavstvom su: *Hierophis gemonensis* (Laurenti, 1768) (primorski smuk), *Dalmatolacerta oxycephala* (Dumeril et Bibron 1839) (plavi gušter), *Dinarolacerta mosorensis* (Kolombatovic, 1886) (mosorski gušter), *Podarcis muralis* (Laurenti, 1768) (zidni gušter), *Podarcis melisellensis* Werner, 1853 (kraški gušter), *Lacerta viridis* (Laurenti, 1768) (zelenba), *Lacerta trilineata* Schr., 1912 (veliki zeljebba). Vrste gmizavaca na podruju "Lov en" koje su prisutne **na listi Bernske konvencije** (Annex II) su: *Hierophis gemonensis* (Laurenti, 1768) (primorski smuk), *Anguis fragilis* (Linnaeus 1758) (sljepi), *Podarcis muralis* (Laurenti, 1768) (zidni gušter), *Podarcis melisellensis* Werner, 1853 (kraški gušter), *Lacerta viridis* (Laurenti, 1768) (zeljebba), *Lacerta trilineata* Schr., 1912 (veliki zeljebba), *Vipera ammodytes* (Linnaeus, 1758) (poskok).

Vrste gmizavaca sa spiska **Direktive o staništima (Natura 2000)**: su: *Podarcis muralis* (Laurenti, 1768) (zidni gušter), *Podarcis melisellensis* Werner, 1853 (kraški gušter), *Lacerta viridis* (Laurenti, 1768) (zeljebba), *Lacerta trilineata* Schr., 1912 (veliki zeljebba), *Vipera ammodytes* (Linnaeus, 1758) (poskok). Podruje Lov ena je karakteristično stanište *Vipera ammodytes* (Linnaeus, 1758) (poskok) i *Vipera berus* Linnaeus, 1758 (šarka), kao jedinih otrovnica na ovom podruju. Karakterističan prostor je Jezero pod Jezerskim vrhom sa jedinstvenom herpetofaunom, sa **endemima**: *Bombina variegatae* ssp. *scabra*, *Lacerta mosorensis*, *Lacerta oxycephala*, *Vipera ammodytes meridionalis* i **reliktima**: *Lacerta mosorensis*.

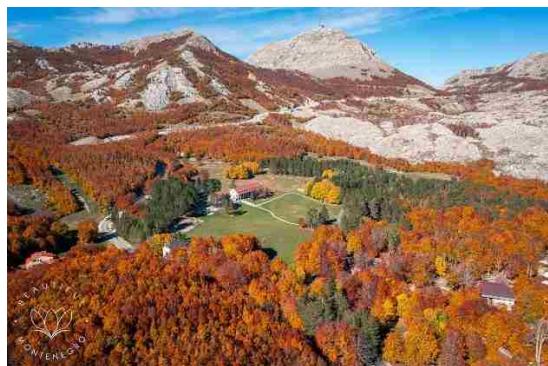
Fauna ptica

U ornitološkom pogledu, podruje NP "Lov en" odlikuje se bogatstvom vrsta, specifičnim ornitološkim zajednicama koje prate ekološke cjeline na tom prostoru. Fauna ptica Lov ena je bogata i složena. Zbog biogeografskog položaja masiva Lov ena, u ovom podruju je prisutno preko 200 vrsta ptica, što gnjezdarica, što migratoričnih vrsta. Vrste ptica **zaštiene** nacionalnim zakonodavstvom za NP "Lov en" su: *Erythacus rubecula* (L.) (crvenda), *Parus major* L. (velika sjenica), *Fringilla coelebs* L. (obi na zeba), *Erythacus rubecula* (L.) (crvenda), *Phoenicurus ochruros* (Gm.) (planinska crvenrepka), *Motacilla alba* L. (pliska), *Hirundo rustica* L. (seoska lasta), *Turdus merula* L. (kos), *Saxicola rubetra* (L.) (obi na travarku), *Lanius collurio* L. (svračak), *Anthus spinolella* (L.) (planinska trepteljka), *Emberiza cia* L. (planinska strnadica), *Parus caeruleus* L. (sjenica plavi), *Pyrrhocorax graculus* (L.) (žutokljuna galica), *Corvus corax* L. (kovran, gavran), *Aquila chrysaetos* (L.) (suri orao). Vrste ptica prisutne na listi **Bernske konvencije** (Annex II) za NP "Lov en" su: *Erythacus rubecula* (L.) (crvenda), *Phoenicurus ochruros* (Gm.) (planinska crvenrepka), *Saxicola rubetra* (L.) (obi na travarku), *Emberiza cia* L. (planinska strnadica), *Pyrrhocorax graculus* (L.) (žutokljuna galica).

Na osnovu ornitoloških staništa može se zaključiti da je fauna ptica NP "Lov en" jako raznovrsna, da se ne odlikuje masovnošću u komu npr. ornitofauna močvara, ali se odlikuje specifičnim ptičjim zajednicama koje su različite od zajednica na drugim planinama Balkanskog poluostrva.

Fauna sisara

Fauna sisara pripada najmanje istraženim grupama životinjskog svijeta na prostoru NP "Lov en". Veoma malo literaturnih podataka nalazimo o sisarima i to uglavnom o pripadnicima "krupne" faune i o grabežljivim sisarima. O fauni sitnijih faunisti ke i biogeografske studije širih prostora, tako da se ne mogu locirati na prostoru Lov ena. Neki od krupnih sisara koji se javljaju na prostoru NP "Lov en" su: *Canis lupus* Linnaeus, 1758 (sivi vuk), *Ursus arctos* Linnaeus, 1758 (mrki medvjed), *Vulpes vulpes* (Linnaeus, 1758) (rička lisica), *Capreolus capreolus* (Linnaeus, 1758) (srna), *Sus scrofa* Linnaeus, 1758 (divlja svinja), *Rupicapra rupicapra* L. (divokoza) i dr. Na spisku **Direktive o staništima (Natura 2000)** nalazi se *Ursus arctos* Linnaeus, 1758 (mrki medvjed).

Slika 6. Nacionalni park Lov en

NP Skadarsko jezero

Status nacionalnog parka ima, na osnovu zakona, od 1983. godine. Nalazi se na teritoriji opština: Podgorica, Bar i Cetinje. Površina parka je 40.000 ha, odnosno 25.400 ha vodenih površina (slobodnih voda i flotantne vegetacije) i 14.600 ha obodnog kopna i močvara, sa ljetnjim nivoom vode od 370 km² do nivoa vode u zimskoj sezoni od 540 km². Prosječni nivo vode je 475 km². Dužina obale je 168 km od čega 110,5 km u Crnoj Gori. Nadmorska visina je 5 m, prosječna dubina je 5 m, a maksimalna 8,3 m. Najveće je jezero na Balkanu i ujedno jedini nacionalni park u komu dominiraju vodeni i močvarni ekosistemi. Crnogorski dio jezera, sa uskim priobaljem, ukupne površine 40.000 ha, proglašen je 1983. godine Nacionalnim parkom. Područje je NP "Skadarsko jezero" (površine 20.000 ha) je zaštićeno kao Ramsarsko područje od 15. decembra 1995. godine. Tada je upisano na RAMSAR LISTU – Listu močvarnih područja od međunarodnog značaja na osnovu Ramsarske konvencije (Konvencija o zaštiti močvarnih područja od međunarodnog značaja posebno kao stanište vodenih ptica).

Slika 7. Nacionalni park Skadarsko jezero

NP "Skadarsko jezero" je od 1989. godine prepoznato i kao Podruje od znaaja za ptice (Important Bird Area - IBA), kao i podruje znaajno za biljke (Important Plant Area - IPA) od 2009. godine. Submerzne, flotantne i emerzne vodene makrofite su takođe upadljiva karakteristika Skadarskog jezera. U okviru NP "Skadarsko jezero" nalaze se i dva ornitološka rezervata: Manastirska tapija (53,1 ha) i Panjeva oka (312,5 ha). Ovaj nacionalni park je najprezentativniji ornitološki objekat u Crnoj Gori, na kojem je teritoriji registrovana 281 vrsta ptica. Stalni komitet Bernske konvencije nominovao je Skadarsko jezero, 2. decembra 2011. godine za EMERALD podruje, buduće Natura 2000 podruje.

Vegetacija

NP "Skadarsko jezero" odlikuje se bujnom vegetacijom viših vodenih biljaka koje pokrivaju više ili manje površine vode uglavnom uz obale jezera, približno oko 34 km². Na površini vode karakteristični su lanovi mješovitih ili istih sastojina flotantnih, submerznih i emerznih makrofitnih biljaka.

Algoflora

Na podruju NP "Skadarsko jezero" do sada je zabilježeno 1100 vrsta algi. Najbrojnije su zelene alge (*Chlorophytes*) i silikatne alge (*Bacillariophyta*). Od ostalih grupa detaljnije su izučane *Charophyta* kojih u crnogorskom dijelu jezera ima 24 vrste od kojih 11 vrsta pripada rodu *Chara*, 1 vrsta rodu *Nitellopsis*, 10 vrsta rodu *Nitella* i 2 vrste roda *Tolyphella*. Od predstavnika razdjela *Charophyta* u jezeru se javlja vrsta *Chara virgata* Kütz. Ove alge su posredno ili neposredno važna komponenta u ishrani vodenih ptica, riba, rakova i zoobentosa. Na granici zone lokvanja i kasaronje javljaju se vrste *Nitellopsis obtusa* i *Nitella gracilis* (Smith) Ag. Bogatstvo zajednica algi, posljedica je procesa eutrofikacije jezera.

Makrofitska vegetacija

NP "Skadarsko jezero" se odlikuje jako izraženim i bogato razvijenim makrofitskim regionima i na ovom podruju je do sada zabilježeno 164 taksona viših biljaka koja pripadaju vodenim makrofitama. Bujna vegetacija viših vodenih biljaka pokriva većinu ili manje površine vode. Makrofitsku vegetaciju čine neki karakteristični predstavnici flotantnih vodenih biljaka: *Nuphar luteum* (L.) Sm. (žuti lokvanj), *Nymphaea alba* L. (bijeli lokvanj), *Trapa natans* L. (kasaronja), *Nymphoides peltata* (S.G. Gmel.) Kuntze (žuti lokvanji),

Potamogeton natans L. (resina). Ispod površine jezera, na plitkom i muljevito-pjeskovitom dnu, razvija se ve i broj submerznih vrsta, kao što su: *Najas marina* L. (podvodnica), *Najas minor* All., *Potamogeton perfoliatus* L. (resina), *Potamogeton crispus* L. (kovrdžavi mrijesnjak), *Stuckenia pectinata* (L.) Börner. (resina), *Potamogeton lucens* L. (prozirni mrijesnjak), *Myriophyllum spicatum* L. (drezga), *Myriophyllum verticillatum* L. (drezga), *Vallisneria spiralis* L. (jeguljina trava), *Ceratophyllum submersum* L. (potopljena resina), *Ceratophyllum demersum* L. (žablja resina), *Utricularia vulgaris* L. (mjeđura a) i dr. Tre u, manje brojnu ekološku grupaciju ine emerzne vodene biljke, koje rastu sa dna ali velikim dijelom št e iznad površine vode, kao što su: *Phragmites australis* (Cav.) Trin. ex Steudel (trska), *Schoenoplectus lacustris* (L.) Palla (sita), *Typha angustifolia* L. (uskolisni rogoz) i dr. Na vlažnim livadama koje su razvijene uz obale jezera javljaju se higrofilne mnogobrojne vrste a neke od njih su: *Lysimachia vulgaris* L. (trava od metilja), *Lysimachia nummularia* L. (protivak), *Lythrum salicaria* L. (rbica), *Rorippa sylvestris* (L.) Besser (poto arka), *Carex* sp. (oštika), *Gratiola officinalis* L. (proljevak), *Mentha aquatica* L. (vodena nana) i dr. Vodene makrofite naj eš e imaju široko rasprostranjenje i me u njima su rijetki endemi. Vrste vodenih makrofita **zašti ene** nacionalnim zakonodavstvom su: *Utricularia vulgaris* L. (mjeđura a), *Marsilea quadrifolia* L. (vodena paprat) (IUCN status - Regional Extinct). Vrsta *Marsilea quadrifolia* L. (vodena paprat) se nalazi nadodatku i **Bernske Konvencije** i dodacima II i IV **Direktive o staništima (Natura 2000)**.

Šume i šikare

Raznovrsnost vegetacije uslovila je brojne specifi nosti prirodnih elemenata NP "Skadarsko jezero", koje se mogu pripisati klimatskim, hidrografskim, geološkim, pedološkim i drugim specifi nostima. Kopnena i šumska vegetacija ima više biljnih zajednica - asocijacija i subasocijacija. Najšire rasprostranjenje imaju zajednice iji je edifikator bjelograbi (*Carpinus orientalis* Mill.). Zajednica bjelograbi a sa kostrikom (*Rusco* - *Carpinetum orientalis*), zahvata prostor šire okoline Skadarskog jezera i penje se od same obale jezera do oko 650 mnv. U priobalnom pojusu Skadarskog jezera, do visine 100 - 150m iznad nivoa Jezera, na kre njaku i dolomit, razvijena je zajednica *Carpinetum orientalis punicosum* ernj 1949. Od drve a se u asocijaciji javljaju: *Quercus pubescens* Willd. (medunac), *Quercus cerris* L. (cer), *Carpinus orientalis* Mill. (bijeli grab), *Pistacia terebinthus* L. (smrdljika). U spratu žbunja dominantna je vrsta *Punica granatum* L. (nar), a pored nje prisutne su: *Paliurus spina christi* Mill. (dra a), *Phillyrea media* L. (zelenika), *Carpinus orientalis* Mill. (bijeli grab). Postoji niz degradacionih stadijuma ove zajednice. Jedna od naj eš ih stadijuma degradacije se karakteriše dominacijom slede ih vrsta: *Paliurus spina christi* Mill. (dra a) *Phillyrea media* L. (zelenika) I *Punica granatum* L. (nar). Iz ovog stadijuma se još može regenerisati šuma, jer se pod okriljem zelenike u zabranu mogu vratiti hrast i drugo važnije drve e. Sljede i stadijum predstavlja samo razrije en biljni pokriva izgra en od vrsta *Paliurus spina christi* Mill. (dra a), *Crataegus monogyna* Jacq. (glog), *Pyrus amygdaliformis* Vill. (divlja kruška), *Juniperus oxycedrus* L. (kleka). I u ovakovm stadijumu prirodna regeneracija šuma nije mogu a. *Bromo - Chrysopogonetum grylli* ernjavski et al. 1949. – na ovom terenu nalaze se razli iti prelazni oblici izme u ove asocijacije i ostatka šikare. Karakteristi ne vrste zajednice su: *Onosma echiooides* subsp.

dalmatica (Scheele) Peruzzi & N. G. Passal. (oštrolist), *Asphodelus ramosus* L. (apljen), *Chrysopogon gryllus* (L.) Trin (elac), *Festuca vallesiaca* Gaudin (vijuk), a u asocijaciji se nalaze i vrste koje predstavljaju ostatke uništenih šikara, kao što su: *Salvia officinalis* L. (žalfija), *Rubus ulmifolius* Schott (kupina), *Euphorbia characias* L. subsp. *characias* (mediteranska mljeika), *Ruscus aculeatus* L. (bodljikava kostrika). Tako su zastupljene i vrste koje su elemetni pravih kamenjara i stijena: *Asplenium trichomanes* L. (paprat), *Edrianthus tenuifolius* (Waldst. & Kit.) A. DC. (uskolisno zvonce), *Asplenium ceterach* L. (zlatna paprat). U okolini Skadarskog jezera zna ajna je još i vegetacija stijena *Campanulo-Moltkeetum petraeae* H-i 1963. iji su glavni predstavnici *Moltkia petraea* (Tratt.) Griseb. (modro lasinje) i *Campanula pyramidalis* L. (zvon i). Neki biljni taksoni koji su sastavni dio šuma i šikara su **endemi ni**: *Moltkia petraea* (Tratt.) Griseb. (modro lasinje), *Campanula pyramidalis* L. (zvon i), *Edraianthus tenuifolius* (Waldst. & Kit.) A. DC. (uskolisno zvonce), *Micromeria parviflora* Rchb., *Satureja subspicata* Bartl. ex Vis. subsp. *subspicata* (klasoliki vriesak) i dr.; **zašti eni**: *Quercus robur* L. ssp. *scutariensis* (skadarski dud).

Mahovine i lišajevi

Na užem podruju NP "Skadarsko jezero" (jezero i neposredna okolina) do sada je zabilježeno 39 vrsta mahovina. Na podruju Rijeke Crnojevića, prema tvrđavi Obod zabilježene su vrste: *Homalothecium lutescens* (Hedw.) H.Rob., *Eurhynchium striatum* (Hedw.) Schimp., *Neckera complanata* Hedw., *Tortella humilis* (Hedw.) Jenn., *Ctenidium molluscum* (Hedw.) Mitt., *Syntrichia ruralis* (Hedw.) F.Weber & D.Mohr, *Grimmia pulvinata* (Hedw.) Sm., *Tortula muralis* Hedw., *Amblystegium serpens* (Hedw.) Schimp., *Barbula unguiculata* Hedw., *Brachytheciastrum velutinum* (Hedw.) Ignatov & Huttunen i *Pseudoscleropodium purum* (Hedw.) M. Fleisch. Lišajevi su slabo istražena grupa u cijeloj Crnoj Gori, uključujući i NP "Skadarsko jezero".

Mikološke karakteristike

Obodom Skadarskog jezera nalaze se različiti tipovi staništa pogodni za razvoj makromiceta. Na podruju Rijeke Crnojevića na putu ka Obodskoj pečini registrovana je vrsta *Clathrus ruber* P. Micheli ex Pers.

Fauna

Faunisti koji značaj NP "Skadarsko jezero" ogleda se u tome što se ne odlikuje samo bogatstvom vrsta, već i injenicom da one pripadaju veoma različitim biogeografskim elementima, od mediteranskih, preko srednjeevropskih do pontskih, ačk borealnih i arktoalpskih. Zona Skadarskog jezera izbjegla je glacijaciju i na taj način predstavljala je izvanredan refugijum. Tragovi toga ogledaju se u prisustvu velikog broja reliktnih i endemnih biljnih i životinjskih vrsta. Istovremeno, Skadarsko jezero je prihvatiло i vrste koje su naknadno širile svoje areale, a to i danas je.

Fauna beski menjaka

Kao pretežno mo varni biotop, Skadarsko jezero predstavlja zna ajno naselje vodenih beski menjaka, koji su jedna od po etnih karika u lancu ishrane viših životnih oblika, prije svega larvenih oblika raznih grupa insekata. Na prostoru Skadarskog jezera fauna beski menjaka je veoma raznovrsna i predstavlja važnu kariku u lancu ishrane. Od rakova, zanimljivo je prisustvo jedne evropske vrste slatkovodne krabe (*Telphusa fluviatilis* Lamarck) kao i prisustvo rakova iz clase *Malacostraca*. Fauna mekušaca (Mollusca) je siromašna vrstama, ali su njene populacije brojne. To se posebno odnosi na slatkovodne školjke (*Dreissena polymorpha* (Pallas, 1771) i *Anodonta cyanea* Linné, 1758), kao i brojne populacije vodenih puževa (*Viviparus viviparus* (Linnaeus, 1758)). Vodeni mekušci predstavljaju osnovnu hranu za ptice plovuše i veoma su važni za migratornu i zimuju u ornitofaunu. Obodska pe ina u blizini Rijeke Crnojevi a zna ajno je nalazište dvije vrste puževa: *Spelaeodiscus obodensis* Bole, 1965 i *Spelaeodiscus unidentatus* (Bole, 1961). Fauna beski menjaka kopnenih ekosistema odlikuje se složenim i raznovrsnim naseljem insekata, sa velikim brojem vrsta, u kojima su prisutni brojni endemiti mediteranskih vrsta i druge vrste danas nepoznate za nauku. Od **zašti enih** vrsta insekata, koji ovdje žive, su: mrav *Formica rufa* Line, 1758 (rusi mrav), leptiri: *Papilio machaon* Linne 1758 (obi ni lastin rep), *Papilio alexanor* Esp (sredozemni lastin repak) i *Papilio podalirius* Linne 1758 (jedarce), tvrdokrilci: *Lucanus cervus* L. (obi ni jelenak) i *Oryctes nasicornis* L. (obi an osorožac).

Fauna riba

Ihtiofauna NP "Skadarsko jezero" se karakteriše prisustvom kako slatkovodnih, tako i morskih vrsta koje povremeno naseljavaju jezero. Ribe u Skadarskom jezeru imaju ogromnu ekološku ulogu, jer predstavljaju glavnu sponu izme u primarnih producenata (fitoplankton i više biljke) i konzumenata nižeg reda (beski menjaci), sa konzumentima višeg reda, prvenstveno pticama i nekim sisarima. Na osnovu dosadašnjih istraživanja u slivu Skadarskog jezera je registrovano 50 vrsta od kojih su 37 autohtone i 13 alohtonih. U jezeru dominiraju ciprinidne (šaranske) vrste, ukupno 22 vrste. Od stalno prisutnih vrsta u jezeru u najve em broju zastupljene su šaranske vrste: *Cyprinus carpio* (L.1758) (krap-šaran), *Alburnus scoranza* Bonaparta, 1845 (ukljeva), *Rutilus albus* Mari , 2010 (bijeli br ak), *Pachychilon pictum* Heckel and Kner, 1858 (šaradan), *Squalius platyceps* Župan i , Mari , Naseka & Bogutskaya, 2010 (skadarski klijen), *Scardinius erythrophthalmus* (Linnaeus, 1758) (crvenkapa), *Chondrostoma nasus* (Linnaeus, 1758) (skobalj). Pastrmske vrste su danas prava rijetkost u Skadarskom jezeru, a prisutne su: *Salmo fariooides* Karaman, 1937 (primorska poto na pastrmka), *Salmo marmoratus* Cuvier, 1829 (glavatica) i *Salmo zetensis* Hadžiš e, 1962 (zetska mekousna pastrmka). **Endemi ne** vrste riba Sakdarskog jezera i slivnog reigona su: *Salmo zetensis* (Hadžiš e, 1962) (zetska mekousna pastrmka), *Barbatula zetensis* (Šori , 2000) (zetska brkica), *Chondrostoma scodrensis* (Elvira 1987) (skadarski skobalj), *Gobio scodrensis* (Karaman, 1936) (skadarska mrenica), *Knipowitschia montenegrina* (Kova i & Šanda, 2007) (mora ki vodenjak), *Pomatoschistus montenegrinus* (Miller & Šanda, 2008) (mora ki glavo) i *Rutilus albus* (Mari , 2010) (bijeli br ak). Vrste

riba sa spiska **Direktive o staništima (Natura 2000)** su: *Acipenser naccarii* (Bonaparte, 1836) (jadranka jesetra), *Acipenser sturio* (Linnaeus 1758) (atlanska jesetra), *Alosa falax* (La Cepède, 1803) (kubla), *Rhodeus amarus* (Bloch, 1782) (gaov ica), *Telestes montenigrinus* (Vuković, 1963) (mekiš), *Knipowitschia montenegrina* (Kovačić & Šanda, 2007) (mora ki vodenjak), *Salmo marmoratus* (Cuvier, 1829) (glavatica). Migratorne ribe, koje dio životnog ciklusa provode u moru, su: *Acipenser naccarii* (Bonaparte, 1836) (jadranska jesetra), *Acipenser sturio* (Linnaeus 1758) (atlanska jesetra), *Alosa falax* (La Cepède, 1803) (kubla), *Anguilla anguilla* (Linnaeus, 1758) (jegulja), *Dicentrarchus labrax* (Linnaeus, 1758) (brancin), *Mugil cephalus* (Linnaeus, 1758) (cipol glavaš), *Liza ramada* (Risso, 1826) (skakavica) i *Syngnathus abaster* Risso, 1826 (šilo). Alohtone vrste riba (unešene vrste) u jezeru su: *Oncorhynchus mykiss* (Walbaum, 1792) (kalifornijska pastrmka), *Megalobrama terminalis* (Richardson, 1845) (amurska deverika), *Carassius gibelio* (Bloch, 1782) (srebrni karaš, kinez, babuška), *Perca fluviatilis* (Linnaeus, 1758) (grge), *Ctenopharyngodon idella* (Valenciennes, 1844) (bijeli amur), *Mylopharyngodon piceus* (Richardson, 1845) (crni amur), *Hypophthalmichthys molitrix* (Valenciennes, 1844) (bijeli kostolobik), *Hypophthalmichthys nobilis* (Richardson, 1845) (sivi kostolobik), *Ameiurus nebulosus* (Le Sueur, 1819) (patuljasti američki somi).

Fauna vodozemaca i gmizavaca

NP "Skadarsko jezero" zahvaljujući i zoni močvarne vegetacije i vodoplavnih livada, kao i velikom broju ostrva veoma je pogodno stanište za veliki broj vodozemaca i gmizavaca. Prema posljednjim studijama sliv Skadarskog jezera naseljava 15 vrsta vodozemaca i 36 vrsta gmizavaca.

Fauna Amphibia – Vodozemci

Poseban značaj fauni vodozemaca jezera daje *Rana ridibunda* (Pallas 1771) (zelena žaba), koja naseljava itavu zonu vodene vegetacije i vodoplavne livade. Populacije zelenih žaba su veoma značajna karika u lancu ishrane i predstavljaju osnovnu hranu za neke gmizavce (obična ili barska bjelouška) i ptice (aplja, djelimično patke). Populacija zelene žabe je od značaja i kao izvor ljudske hrane i specifičan izvozni artikal. Žabama koje gravitiraju sa kopna u jezero pored više vrsta iz roda *Rana* sp. pripada i *Hyla arborea* (Linnaeus, 1758) (gatalinka), a one naseljavaju prostore uz potoke i vlažna mjesta šumske zone. Šumsku zonu naseljava *Salamandra salamandra* (Linnaeus, 1758) (obična ili šarenici daždevnjak). Vrste **zaštićene** na nacionalnom nivou: *Salamandra salamandra* (Linnaeus, 1758) (obična ili šarenici daždevnjak), *Triturus vulgaris* Linnaeus, 1758 (mali mrmoljak), *Bufo bufo* Mertens & Müller 1928 (krastač), *Bufo viridis* Laurenti, 1768 (zelena krastač), *Hyla arborea* (Linnaeus, 1758) (gatalinka), *Rana ridibunda* (Pallas 1771) (zelena žaba), *Rana shqiperica* Hotz et al., 1987 (skadarska žaba), *Rana graeca* Boulenger, 1891 (grčka žaba). Vrste vodozemaca na području NP "Skadarsko jezero" koje su prisutne na listi **Bernske konvencije** (Annex II) su: *Bombina variegata* (Linnaeus, 1758) (žutotrbi muka), *Bufo viridis* Laurenti, 1768 (zelena krastač), *Hyla arborea* (Linnaeus, 1758) (gatalinka), *Rana*

dalmatina Fitzinger, 1839 (šumska žaba) . Vrsta žabe sa spiska **Direktive o staništima (Natura 2000)** je *Bombina variegata* (Linnaeus, 1758) (žutotrbi muka).

Fauna Reptilia – Gmizavci

NP "Skadarsko jezero" je podruje bogato faunom gmizavaca, a to ukljujuje brojne endemi ne i reliktni predstavnici koji naseljavaju kako vodenim tako i kopnenim dijelom parka. **Endemi ne** vrste gmizavaca u NP "Skadarsko jezero" su: *Pseudopus apodus* Pallas, 1775 (blavor) i *Algyrodes nigropunctatus* (Dum. & Bibr., 1839) (mediteranski gušter). Vrste gmizavaca zaštiene nacionalnim zakonodavstvom su: *Testudo hermanni* (Gmelin 1788) (šumska kornjača), *Pseudopus apodus* Pallas, 1775 (blavor), *Algyrodes nigropunctatus* (Dum. & Bibr., 1839) (mediteranski gušter), *Natrix tessellata* (Laurenti, 1768) (rjeđa na bjeloušku), *Natrix natrix* Linnaeus 1758 (barska bjelouška), *Lacerta viridis* (Laurenti, 1768) (zelemba), *Lacerta trilineata* Schr., 1912 (veliki zelemba), *Podarcis muralis* (Laurenti, 1768) (zidni gušter), *Algyrodes nigropunctatus* (Dum. & Bibr., 1839) (mediteranski gušter), *Emys orbicularis* (Linnaeus, 1758) (barska kornjača). Vrste gmizavaca koje naseljavaju NP "Skadarsko jezero" a nalaze se na spisku **Bernske konvencije** su: *Testudo hermanni* (Gmelin 1788) (šumska kornjača), *Vipera ammodytes* (Linnaeus, 1758) (poskok), *Elaphe quatuorlineata* (Lacepede 1789) (prugasti smuk), *Zamenis longissimus* (Laurenti, 1768) (obični smuk), *Natrix tessellata* (Laurenti, 1768) (rjeđa na bjeloušku), *Pseudopus apodus* Pallas, 1775 (blavor), *Lacerta viridis* (Laurenti, 1768) (zelenba), *Lacerta trilineata* Schr., 1912 (veliki zelemba), *Podarcis muralis* (Laurenti, 1768) (zidni gušter), *Algyrodes nigropunctatus* (Dum. & Bibr., 1839) (mediteranski gušter), *Emys orbicularis* (Linnaeus, 1758) (barska kornjača). Vrste gmizavaca sa spisku **Direktive o staništima (Natura 2000)**: su: *Testudo hermanni* (Gmelin 1788) (šumska kornjača), *Emys orbicularis* (Linnaeus, 1758) (barska kornjača), *Algyrodes nigropunctatus* (Dum. & Bibr., 1839) (mediteranski gušter), *Podarcis muralis* (Laurenti, 1768) (zidni gušter), *Lacerta viridis* (Laurenti, 1768) (zelemba), *Lacerta trilineata* Schr., 1912 (veliki zelemba), *Elaphe quatuorlineata* (Lacepede 1789) (prugasti smuk), *Vipera ammodytes* (Linnaeus, 1758) (poskok).

Fauna ptica

Skadarsko jezero je od ranije bilo poznato kao ornitološki objekat od međunarodnog značaja i njegova međunarodna reputacija je zasnovana prvenstveno na bogastvu u fauni ptica. Na Skadarskom jezeru tokom godine boravi oko 270 vrsta ptica. Najkarakteristične su vodene ptice kojih ima 100 vrsta. Među njima se ističe rijetki *Pelecanus crispus* Bruch, 1832 (kudravi pelikan) simbolni predstavnik ornitofaune Skadarskog jezera. Vrste ptica koje žive u NP "Skadarsko jezero" a nalaze se na spisku **Bernske konvencije i Direktive o uvanju divljih ptica** su: *Aythya ferina* (L.) 1758 (rička oglava plovka), *Aythya fuligula* (L.) 1758 (ubasta plovka), *Anas crecca* L. 1758 (patka krža), *Anas clypeata* (L.) 1758 (patka kašikara), *Bucephala clangula clangula* (L.) 1758 (plovka dupljašica), *Oxyura leucocephala* (Scopoli) 1769 (bjeloglavka plovka), *Pelecanus crispus* Bruch, 1832 (kudravi pelikan), *Ciconia ciconia ciconia* (L.) 1758 (bijela roda), *Ciconia nigra* (L.) 1758 (crna roda), *Grus*

grus grus (L.) 1758 (ždral), *Platalea leucorodia* L. 1758 (bijeli kašikar), *Plegadis falcinellus* (L.) 1766 (crni ibis), *Gavia immer immer* (Brünnich, 1764) (veliki morski gnjurac), *Cygnus cygnus* (L.) 1758 (žutokljuni labud), *Mergus albellus* L. 1758 (mali ronac), *Ardeola ralloides* (Scopoli) 1796 (žuta aplja), *Phalacrocorax pygmeus* (Pallas) 1773 (mali kormoran, fendak), *Dryocopus martius* (L.) 1758 (crna žuna), *Accipiter nisus nisus* (L.) 1758 (kobac), *Falco naumanni* Fleischer 1818 (bijelonokta vjetruška), *Botaurus stellaris stellaris* (L.) 1758 (vodeni bik), *Ardeola ralloides* (Scopoli) 1796 (žuta aplja), *Anser anser* (L.) 1758 (siva guska), *Fulica atra atra* L. 1758 (baljoska liska), *Phalacrocorax carbo sinensis* L. 1758 (veliki kormoran), *Pica pica* (L.) 1758. (svraka), *Nycticorax nycticorax* (L.) 1758 (gak), *Dendrocopos syriacus* Hemprich & Ehrenberg. 1833 (seoski djetli). Prema mjestu boravka, vrste ptica su podijeljene na: stanaice (11%), gnjezdarice (22%), zimujuće vrste (33%) i prolazne vrste (34%). U estaloš u pojavljivanja na jezeru, razvrstane su u etiri kategorije, po ev od onih koje se smatraju išezlim, do redovno prisutnih. Brojnost je zastupljena od vrlo rijetkih vrsta, do veoma brojnih i masovnijih. Status zaštite određen je po kategorijama, u skladu sa Rješenjem Republike kog zavoda za zaštitu prirode. Prvu kategoriju zaštite ima 239 vrsta ptica (86% populacije); drugom kategorijom su obuhvate ene vrste namijenjene za lov na divlja; dok treća kategorija obuhvata djelimično zaštićene vrste. Ostale ptice predstavljaju nezaštićene vrste.

Fauna Sisara

Za razliku od faune ptica, fauna sisara NP "Skadarsko jezero" manje je poznata. Uopšte govoreći, sisari su znatno manje vezani za močvarne biotope nego ptice, pa zato na ovom prostoru ima samo nekoliko, tipično vodenih predstavnika. Ostali sisari pripadaju kopnu, posebno šumama. Na Skadarskom jezeru i u okolini zabilježeno je prisustvo nekoliko vrsta slijepih miševa koji su zaštićeni nacionalnim zakonodavstvom: *Rhinolophus ferrumequinum* (Schreber, 1774) (veliki potković), *Rhinolophus hipposideros* (Bechstein, 1800) (mali potković), *Myotis emarginatus* (E. Geoffroy Saint-Hilaire, 1806) (rički slijepi miš), *Myotis nattereri* (Kuhl, 1817) (resasti veernjak), *Myotis myotis* (Borkhausen, 1797) (veliki mišouhi veernjak), *Myotis blythii* Tomes, 1857 (mali mišouhi veernjak), *Myotis capaccinii* Bonaparte, 1837 (dugonogi slijepi miš), *Miniopterus schreibersii* (Kuhl, 1817) (dugokrili prstenjak) i dr. Sisari su vezani za koprena staništa, a izuzetak je tipičan predstavnik vodenih staništa *Lutra lutra* (Linnaeus, 1758) (vidra) koja je zakonom zaštićena. Za ovu vrstu do sada ne postoje literaturni podaci koji govore o njenom prisustvu u Skadarskom jezeru osim podataka lokalnog stanovništva koji govore o njenom prisustvu. Od ostalih vrsta sisara na području NP "Skadarsko jezero" javljaju se: *Rattus rattus* (Linnaeus, 1758) (crni pacov), *Mus domesticus* Linnaeus, 1758 (domaći miš) i dr. Područjem upravlja JP „Nacionalni parkovi Crne Gore“ shodno važećem Planu upravljanja za period 2016-2020. godina, na osnovu kojeg se donose godišnji programi upravljanja.⁶ Površina NP „Skadarsko jezero“ iznosi 42.427,36 ha i obuhvata teritoriju tri lokalne samouprave: glavni grad Podgoricu i dvije gradske opštine 21.638,58 ha, Prijestonicu Cetinje 5.299,06 ha i opštinu Bar 15.489,72 ha. Površina zaštitne zone Nacionalnog parka iznosi 24.024,14 ha.

ZAŠTI ENA PRIRODNA DOBRA GRADA

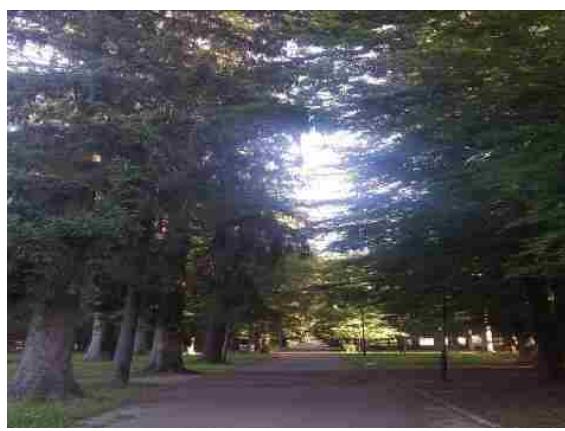
Najzna ajnije zelene površine grada su: „Njegošev“ park , park „13. jul“ i park u dvorištu dje je bolnice na Cetinju. Pored visoke estetske vrijednosti, imaju izraženu kulturnu funkciju, a kao javne zelene površine imaju i rekreativnu namjenu. Parkovi, zajedno sa Vladim inom baštom, Ljetnom pozornicom, starim stadionom i padinama Orlovnog krša, predstavljaju neodvojivi segment spomenika i ambijentalnih vrijednosti i integralni dio istorijskog jezgra Prijestonice.

Park „13. jul“-(botaničko-hortikulturni objekat/ "interesantna parkovska površina koju ima više vrsta šumskog drveća i prizemne flore") na Listi je zašti enih prirodnih dobara Crne Gore kao Spomenik prirode (površine 3.63 ha). Shodno nacionalnoj i IUCN kategorizaciji svrstana je u III kategoriju zašti enog prirodног dobara. . Nedostaje Studija zaštite (revizije) shodno l. 35 Zakona o zaštiti prirode ("Sl. list CG", br. 54/16); imenovanje upravlja a shodno l. 55 Zakona o zaštiti prirode ("Sl. list CG", br. 54/16) i Plan upravljanja shodno l. 58 Zakona o zaštiti prirode ("Sl. list CG", br. 54/16). Park „13. jul“ koncipiran je tako da djeluje "prirodno" tj. bez vidljive ljudske intervencije sa naglašenim nepravilnim formama i krivudavim stazama izuzev središnjeg dijela koji je riješen geometrijski. Duž staza drveće je sa eno u redove. Veći dio drveća u ovom parku sa injavaju autohtone lišarske vrste: *Fraxinus excelsior* L. (jasen), *Acer platanoides* L. (mlijec), *Acer pseudoplatanus* L. (gorski javor), *Acer monspessulanum* L. (makljen), *Tilia tomentosa* Mnch. (srebrna lipa), *Tilia platyphyllos* Scop. (lipa velelisna, rana lipa), *Fagus sylvatica* L. (bukva), *Aesculus hippocastanum* L. (kesten), *Populus tremula* L. (jasilka, trepetljika), *Sambucus nigra* L. (crna zova) i dr. U parku su zastupljene i etinarske autohtone vrste: *Picea abies* (L.) Karst. (smrča), *Abies alba* Mill. (jela), *Pinus nigra* Arn. (crni bor), *Taxus baccata* L. (tisa). Alohtone drvenaste vrste prisutne u parku su: *Cedrus atlantica* (Endl.) Manetti ex Carrière (atlanski kedar), *Thuja occidentalis* L. (zapadna tuja), *Chamaecyparis lawsoniana* (A. Murray) Parl. (Lawsonov paempres), *Robinia pseudoacacia* L. (bagrem), *Quercus rubra* L. (crveni američki hrast), *Gleditsia triacanthos* L. (gledičija) i dr. U ešte alohtonog grmlja u biljnom fondu parka je minimalno: *Mahonia aquifolium* (Pursh) Nutt. (mahonija), *Cotoneaster horizontalis* Dcne. (horizontalna mušmulica).

Slika 8. Park „13. jul“

Njegošev park-(botani ko-hortikulturni objekat - na Listi zašti enih prirodnih dobara Crne Gore kao Spomenik prirode (površine 4.20 ha). Shodno nacionalnoj i IUCN kategorizaciji svrstana je u III kategoriju zašti enog prirodног dobra . Obuhvata katastarsku parcelu 4091/2 KO Cetinje I, list nepokretnosti 2419, obuhvata i prostor oko Rezidencije Predsjednika države i prostor oko Muzeje akademije (Englesko poslanstvo).⁸ „Njegošev park“ je najstarija parkovska površina u gradu. Formiranje parka vezano je za podizanje Novog dvorca, odnosno za drugu polovicu 19. vijeka. U neposrednoj blizini Dvora Kralja Nikole, u periodu između 1891. i 1894. godine, ure ena su dva gradska parka sa elementima vrtne arhitekture. Brojna su stara stabla velikih dimenzija. Međutim, prilikom raznih rekonstrukcija, vršena je neplanska sadnja sa nepravilnim proredom tako da su danas prisutne guste grupe drveća, nepravilnih krošnji, a pojedini djelovi ovih zelenih površina izgledaju prilično zapušteno (suve grane u osnovama kruna drveća, pojedina stabla su prevršena, a evidentna su i suva stabla). Listopadne autohtone vrste drveća u parku su: *Fraxinus excelsior* L. (jasen), *Fagus sylvatica* L. (bukva), *Aesculus hippocastanum* L. (kesten), *Acer platanoides* L. (mlječnik), *Ulmus glabra* Hudson (gorski briješ), *Corylus avellana* L. (lijeska obična), *Tilia platyphyllos* Scop. (lipa velelisna, rana lipa), *Platanus orientalis* L. (platan isto ni) i dr. Od etinarskih autohtonih vrsta u parku prisutne su *Picea abies* (L.) Karst. (smreka) i *Abies alba* Mill. (jela). Alohtone drvenaste vrste prisutne u parku su: *Chamaecyparis lawsoniana* (A. Murray) Parl. (Lawsonova paempres), *Gleditsia triacanthos* L. (gledićija), *Catalpa bignonioides* Walter (obična katalpa). Od alohtonih grmolikih vrsta u parku prisutna je *Forsythia suspensa* (Thunb.) Vahl. (forzicija). „Njegošev park“ je koncipiran da u njemu preovladava stroga simetrija i geometrijske forme, sa pravolinijskim stazama koje dijele park na 21 parcelu. Nedostaje Studija zaštite (revizije) zašti enog prirodног dobra shodno članu 35 Zakona o zaštiti prirode ("Sl. list CG", br. 54/16); imenovanje upravljača shodno članu 55 Zakona o zaštiti prirode ("Sl. list CG", br. 54/16) i Plan upravljanja shodno članu 58 Zakona o zaštiti prirode ("Sl. list CG", br. 54/16).

Slika 9. „Njegošev park“

Park u dvorištu die je bolnice na Cetinju- (botani ko-hortikulturni objekat) na Listi zašti enih prirodnih dobara Crne Gore kao Spomenik prirode (površine 0.34 ha).⁹ Shodno nacionalnoj i IUCN kategorizaciji svrstana je u III kategoriju zašti enog područja. Nedostaje

Studija zaštite (revizije) zašti enog prirodnog dobra shodno 1. 35 Zakona o zaštiti prirode ("Sl. list CG", br. 54/16); imenovanje upravlja a shodno 1. 55 Zakona o zaštiti prirode ("Sl. list CG", br. 54/16) i Plan upravljanja shodno 1. 58 Zakona o zaštiti prirode ("Sl. list CG", br. 54/16). U parku su prisutne autohtone listopadne vrste drve a: *Fraxinus excelsior* L. (jasen), *Tilia tomentosa* Mnch. (srebrna lipa), *Tilia platyphyllos* Scoop. (lipa velelisna, rana lipa), *Acer pseudoplatanus* L. (gorski javor) kao i autohtoni etinari *Picea abies* (L.) Karst. (smr a), *Abies alba* Mill. (jela), *Pinus nigra* Arn. (crni bor), *Larix decidua* Mill.. Alohtone drvenaste vrste prisutne u parku su *Thuja occidentalis* L. (zapadna tuja) i *Chamaecyparis lawsoniana* (A. Murray) Parl. (Lavsonov pa empres).

Slika 10. Park u dvorištu Dje je bolnice

Gotovo sve autohtone vrste, pogotovo smr a iji je udio u parkovima dominantan, približavaju se dobu fizi ke zrelosti odumiranja, što može ugroziti postojanje parkova.

Lipska pe ina- nalazi se na Listi zašti enih prirodnih dobara Crne Gore kao Spomenik prirode (Rješenje o zaštiti objekata prirode „Sl. lista SRCG br. 30/68). Shodno nacionalnoj i IUCN kategorizaciji svrstana je u III kategoriju zašti enog podru ja. Lipska pe ina nalazi se u zaseoku Lipa iznad Dobrskog sela. Ukupna dužina pe ine iznosi 3.410 m. Bogata je pe inskim nakitom (stalagmitima i stalaktitima) i draperijama. Utvr eno je da sa Manastirskom, Strugarskom i Obodskom pe inom pripada jedinstvenom sistemu cetinjskih pe ina. Pe ine su jedinstven dio prirodnog okruženja. Zbog njihovog sporog i postepenog nastajanja, u pe inama se mogu na i izuzetni oblici, sedimenti i nanosi, kalcitni nakit i raznovrsni oblici života. Tokom hiljada godina, postupnim nagomilavanjem kalcita stvarali su se pe inski oblici izuzetne estetske vrijednosti. Mnogi od ovih oblika su od velikog zna aja za nau na istraživanja pe ina na osnovu kojih se analizom mogu izvesti zaklju ci o evoluciji pe ina. U evropskim zemljamasve pe ine su zašti eni objekti prirode. Direktivom Evropske unije o staništima (EU Habitat Directive 92/43) pe ine su prepoznate kao tip staništa za koji EU ima interes za o uvanje (Aneks I Direktive o staništima). Pristup njima je strogo zabranjen bez dozvole nadležne institucije. Eventualno sakupljanje materijala mogu e je samo uz pratinju stru nog lica. Pri tome, obaveza je da inostrani sakuplja , od svake sakupljene vrste, po najmanje jedan primjerak deponuje u Prirodna kom muzeju ili odgovarajuoj instituciji. Prvi publikovani nacrt i detaljniji opis Lipske pe ine poti e s po etka XX vijeka (Gessmann G. W., 1907). Pe ina je tada istražena do 890 m. UKazano je

da Lipska pe ina posjeduje bogat pe inski nakit i da je treba urediti za turisti ku posjetu. Nakon toga tokom XX vijeka je uslijedilo još nekoliko istraživanja pe ine od strane austrijskih, slovena kih i naših speleologa. Do sada je istražena dužina pe inskih kanala od preko 3,5 km dok je vertikalno rastojanje izme u najviše i najniže ta ke u objektu preko 300 metara. Biodiverzitet Lipske pe ine nije istražen, kao ni biodiverzitet ve ine pe ina u Crnoj Gori. Nije ura en inventar za ni za jednu taksonomsku grupu, dok su podaci o nalazima pojedinih vrsta malobrojni i sporadi ni. O fauni slijepih miševa koja nastanjuje ovaj lokalitet možemo govoriti jedino preko o ekivanih vrsta, uglavnom onih koje su zabilježene za susjedne lokalitete, odnosno šira geografska podru ja kakvo je Skadarsko jezero. O fauni beski menjaka postoje samo rijetki zapisi o nalazima odre enih vrsta u ovoj pe ini, ali integralnog popisa vrsta nema, jer kao i kod ostalih taksonomskih grupa nije bilo sveobuhvatnih nau nih istraživanja. Na osnovu uvida u dostupnu literaturu, opisano je nekoliko vrsta iz Lipske pe ine *Anthroherpon absolonii* (Gueorguiev, 1990), *Anthroherpon absolonio* (Gueorguiev, 1990), *Bogidiella montenigrina* G. Karaman, 1997, *Folkia mrazekii* (Nosek, 1904.), *Neobisium umbratile* Beier, 1938 i *Typhlogammarus mrazekii* Schäfnera, 1906. Sama Lipska pe ina, kao zna ajan zašti eni speleološki objekat predstavlja istovremeno i važan prirodni resurs kojim se upravlja u skladu sa Zakonom, pa se shodno zakonskim uslovima koristi u turisti ke svrhe. U cilju Valorizacije Lipske pe ine u turisti ke svrhe odre en je za upravlja a Sekretarijat za planiranje i ure enje prostora i zaštitu životne sredine uz saglasnost Ministarstvu održivog razvoja i turizma i Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja. Sekretarijat za planiranje i ure enje prostora i zaštitu životne sredine je uradio petogodišnji plan uparavljanja Lipskom pe inom, od strane radne grupe formirane od predstavnika službi i stru nih lica iz oblasti speleologije i biologije. Plan je usvojen i objavljen („Slubeni list Crne Gore - Opštinski propisi“, br. 19/13). Zašti eno prirodno dobro „Lipska pe ina“ je dato na koriš enje Turisti kom preduze u „Lipska pe ina D.O.O. Podgorica“ po modelu javno - privatnog partnerstva. Predmet ugovora je zaštita, unapre enje, koriš enje i održivi razvoj, kako pojedinih tako i cijelog zašti enog prirodnog dobra kroz osnovne, dugoro ne i posebne ciljeve.

Staništa i vegetacija

U široj zoni Lipske pe ine su uglavnom prirodna i manjim dijelom poluprirodna staništa, me u kojima se posebno isti e zona šumskih fragmenata i šikare (pseudo makije) koji pripadaju karakteristi noj klimatogenoj zajednici evropsko-submediteranskog podregiona - zajednici kostrike i bjelograbi a *Rusco - Carpinetum orientalis* (Ble i Lakši 1966.) iz reda *Quercetalia pubescantis*. U zoni lokacije Lipske pe ine, prisutna je zajednica *Rusco - Carpinetum orientalis punicetosum* na nagnutim brdskim terenima od Belvedera preko Vrtijeljke do Ceklina. U ovoj zajednici su prisutne sljede e vrste: *Punica granatum* L. (šipak), *Paliurus spina - christi* Mill. (dra a), *Juniperus oxycedrus* L. (kleka), *Rhamnus intermedium* Steud. & Hochst. (krkavina), *Cornus mas* L. (drijen), *Crateagus monogyna* Jacq. (glog), *Asparagus acutifolius* L. (šparog), *Smilax aspera* L. (tetivka), *Clematis viticella* L. (skromutina), a u prizemnom sloju veliki broj pratilica: *Rubus ulmifolius* Schott. (kupina), *Dactylis glomerata* L. (pasja trava), *Teucrium polium* L. (duba ac), *Brachypodium* sp. i dr.

Od vrsta drve a, srije u se: *Carpinus orientalis* Mill. (bjelograbi), *Quercus pubescens* Willd. (hrast medunac, dub), *Fraxinus ormus* L. (crni jasen) i *Pistacia lentiscus* L. (kunovina, divlja pista ija). Vegetacija je u široj zoni lokacije Lipske pe ine fragmentisana i ine je predstavnici zajednica *Scorzonero - Chrisoogonietalia*, odnosno *Chrysopogoni - Satureion* koja pripada klimatogenoj zajednici bjelograbi a sa kostrikom i šipkom (*Rusco - Carpinetum orientalis punicetosum*). U okviru zajednice *Chrysopogoni - Satureion* najzna ajnija je zajednica *Stipo - Salvietum officinalis* koja je najrasprostranjenija u pašnja kim kamenjarima u široj zoni pe ine. Od biljnih vrsta koje ine navedenu zajednicu, izdvaja se pelim (*Salvia officinalis* L.) koji je izme u ostalog zna ajan kao medonosna biljka.

Fauna - životinjski svijet

U literaturi se za širu zonu navode uglavnom informacije o prisustvu divlja i i to za sljede e vrste: *Lepus europaeus* Pallas, 1778 (obi ni zec), *Vulpes vulpes* (Linnaeus, 1758) (lisica), *Sus scrofa* Linnaeus, 1758 (divlja svinja) i *Canis lupus* Linnaeus, 1758 (vuk), *Martes foina* (Erxleben, 1777) (kuna bjelica). Od ostalih sitnih sisara, primije eno je prisustvo *Erinaceus concolor* Martin, 1838 (jež) i nekih vrsta miševa iz roda *Apodemus*. Od vodozemaca i gmizavaca, na ovom podru ju se srije e *Testudo hermanni* Gmelin, 1789 (šumska kornja a) koja je zašti ena vrsta. U okviru ornitofaune, može se ista i prisustvo *Alectoris graeca* (Meisner, 1804) (jarebica kamenjarka). Od ostalih ptica srije u se vrste koje su uglavnom tipi ne za podru ja sa šumskim fragmentima ili makijom, odnosno pseudo-makijom/ šikarom.

Na osnovu odredbi Zakona o zaštiti prirode, lan 114 ("Sl. list CG", br. 54/16), potrebno je uraditi Studiju zaštite (revizije) za zašti eno prirodno dobro. Korisnik zašti enog prirodnog dobra, u skladu sa zakonom u obavezi je da kontinuirano sara uje sa Prijestonicom koja vrši upravni nadzor nad zašti enim prirodnim dobrom.

Slika 11. Lipska pe ina

Jama Duboki Do- Njeguši, nalazi se na Listi zašti enih prirodnih dobara Crne Gore kao Spomenik prirode (Rješenje o zaštiti objekata prirode „Sl. lista SRCG br. 30/68). Shodno nacionalnoj i IUCN kategorizaciji svrstana je u III kategoriju zašti enog podru ja. Ova jama je jedna od najdubljih jama u Crnoj Gori (340m)¹³. U njoj je utvr eno periodsko jezero na 120m i sifonsko jezero na dnu kao i pe inski nakit na više mesta. Zna ajna je kao geomorfološki i hidrološki objekat jer je bojenjem utvr ena vezu sa izvorima kod Kotora. Za

navedeno podruju nedostaje Studija zaštite (revizije) zašti enog prirodnog dobra shodno lanu 35 Zakona o zaštiti prirode ("Sl. list CG", br. 54/16), nije imenovan upravlja i nije donijet Plan upravljanja.

Slika 12. Njeguši

Na podruju Prijestonice Cetinje postoji mnoštvo speleoloških objekata, jama i peina. S obzirom na karstnu podlogu terena, može se smatrati da na podruju Prijestonice postoji i do hiljadu speleoloških objekata. Posebnu pažnju sa aspekta zaštite imaju bukove šume na Obzovici i šuma sa potokom „Borovik”. Detaljna istraživanja e dati smjernice zaštite i valorizacije podruja u narednom periodu.

Na predmetnoj lokaciji nema zašti enih biljnih i životinjskih vrsta.

Kulturno-istorijsko naslje e i kulturna dobra u Prijestonici Cetinje

Prijestonica Cetinje poznata je po bogatom kulturno-istorijskom nasljeu. Na teritoriji Prijestonice nalaze se brojne institucije kulture (Centralna narodna biblioteka „ur e Crnojevića“, Državni arhiv Crne Gore, Narodni Muzej Crne Gore, Uprava za zaštitu kulturnih dobara, Centar za konzervaciju kulturnih dobara, Ministarstvo kulture, Biblioteka „Njegoš,” Centralna biblioteka, KUD „Njegoš“ i druge organizacije i udruženja koja se bave kulturnom djelatnošću). Najznačajniji objekti u kojima se održavaju kulturne manifestacije su Kraljevsko pozorište „Zetski dom“ i Ljetnja pozornica. Na podruju Prijestonice Cetinje, nalaze se značajni segmenti crnogorske kulturne baštine, koji posjeduju status kulturno dobro. Status kulturnog dobra ima 115 kulturnih dobara, od toga, u istorijskom jezgru Cetinja 37, u zašti enoj okolini Istarskog jezgra 4, na teritoriji gradske zone nalazi se još 7, dok se na ostaloj teritoriji Prijestonice Cetinje nalazi 67 kulturnih dobara.

c) Opis lokacije projekta, posebno u pogledu osjetljivosti životne sredine geografskog podru ja na koje bi projekat mogao imati uticaj apsorpcionog kapaciteta prirodne sredine, uz obra anje posebne pažnje na sljede e:

mo varna i obalna podru ja i uš a rijeka;

Lokacija na kojoj se nalazi predmetni objekat ne nalazi se na mo varnom podru ju, obalnom podru ju i uš u rijeka.

površinske vode;

U blizini objekta nalazi se potok.

poljoprivredna zemljišta;

Na predmetnoj lokaciji nema poljoprivrednih površina

priobalne zone i morsku sredinu;

Lokacija se ne nalazi u priobalnoj zoni i zoni morske sredine.

planinske i šumske oblasti;

Na predmetnoj lokaciji se ne nalaze planinske i šumske oblasti.

podru ja na kojima ranije nijesu bili zadovoljeni standardi kvaliteta životne sredine ili za koje se smatra da nijesu zadovoljeni, a relevantni su za projekat;

Predmetni objekat zadovoljava uslove sa aspekta kvaliteta segmenata životne sredine.

apsorpcioni kapacitet prirodne sredine

Apsorpcioni kapaciteti predmetne lokacije je relativno dobri.

- U blizini lokacije nalazi se potok.
- Priobalne zone i morska sredina su zna ajno udaljene.
- U blizini lokacije se nalaze šumska i planinska podru ja.
- Na predmetnoj lokaciji nema zašti enih podru ja.
- Podru je nije obuhva eno mrežom Natura 2000.
- Predmetno podru je se nalazi u naseljenoj zoni.
- Na predmetnoj lokaciji nijesu registrovana nepokretna kulturna dobra.
- Uvidom u raspoloživu dokumentaciju utvr eno je da na lokaciji nema vidljivih ostataka materijalnih i kulturnih dobara koji bi ukazivali na mogu a arheološka nalazišta.

gusto naseljene oblasti;

Stanovništvo predstavlja osnovi faktor razvoja jedinica lokalne samouprave, posebno s aspekta brojnosti stanovništva i njegove strukture. U velikoj mjeri na razvoj stanovništva uticala su kretanja stanovništva, koja su u posljednjih dvadesetak godina prouzrokovana ekonomskim i društvenim promjenama. Prema podacima popisa iz 2011. godine ukupan broj stanovnika na teritoriji Prijestonice iznosi 16.657, što ini 2,7% ukupne populacije Crne Gore. Gustina naseljenosti iznosi 18,3 stanovnika/km², što Prijestonicu svrstava u grupu lokalnih samouprava sa najmanjom gustom naseljenosti. Ukupan broj doma instava prema popisu 2011. godine je iznosio 5.747.

zašti ena i klasifikovana podru ja (strog rezervat prirode, nacionalni park, posebni rezervat prirode, park prirode, spomenik prirode, predio izuzetnih odlika) i predjeli i podru ja od istorijske, kulturne ili arheološke važnosti.

Na predmetnoj lokaciji nema zašti enih prirodnih dobra.

Na samoj lokaciji, kao ni u njenom bližem okruženju ne postoje zašti eni objekti i objekti kulturno- istorijske baštine.

Vegetacija

Raspored i prisustvo vegetacije uslovjavaju geografski položaj, reljef, geološka podloga i ekološki faktori.

U blizini predmetne lokacije nalazi se inovo brdo.

3. KARAKTERISTIKE (OPIS) PROJEKTA

a) opis fizi kih karakteristika cjelokupnog projekta i po potrebi opis radova uklanjanja:

Predmetna lokacija se nalazi na urbanistiškoj parceli 107, koja obuhvata katastarske parcele broj 4408/1, 4406/1, 4426/3, 4426/6, 4426/8,4486/4, 4427/3 KO Cetinje I, opština Cetinje. Površina predmetnog objekta je oko 1000m²

Prostorije u proizvodnoj zgradi i mesta u krugu objekta su razmještene prema tehnološkoj povezanosti, a saglasno veterinarsko – sanitarnim zahtjevima.Tehnološka, tehni ka i gra evinska rješenja su savremena i ekonomi na.

U prizemlju proizvodnog pogona nalaze se slede e prostorije:

- prijem, prihvati i hla enje svježeg mesa za preradu,
- rasjecanje iobradamesa imasinska obrada mesazatrajne kobasicice,
- skladište soli i za ina,
- komora za kosti, druge nejestive dijelove i konfiskate,
- pranje i sanitacija opreme,
- pribor i sredstva za održavanje higijene,
- ulazni hol sa stepeništem zasprat,
- teretni lift,
- garderoba sa tušem i wc,
- prijem, prihvati i skladištenje smrznutog mesa za preradu,
- otpakivanje i defrostaciju mesa,
- prihvati skinute ambalaže,
- utovar proizvoda.

Na spratu proizvodnog pogona nalaze se slede e prostorije:

- hladno dimljenje proizvoda,
- sušenje i zrenje proizvoda,
- ajna kuhinja sa trpezarijom i odmor radnika,

- kancelarija veterinarske inspekcije,
- kancelarija tehnologa,
- sanitarnе prostorije,
- stepenište,
- otvaranje i obradu pršuta,
- narezivanje i pakovanje proizvoda,
- namrzavanje proizvoda,
- skladište repromaterijala i ambalaže za pakovanje,
- pakovanje proizvoda u zbirnu ambalažu,
- stepenište,
- spuštalica upakovanih proizvoda na nivo prizemlja.

U potkroviju proizvodnog pogona nalaze se sledeće prostorije:

- kancelarije uprave,
- sanitarnе prostorije,
- stepenište.

Vertikalna komunikacija između spratova omogućava pomoć u teretnom liftu (platforme) i unutrašnjih stepenica.

Osiguran je hladan lanac u svim tehnološkim fazama koje to zahtijevaju, što je bitan uslov za održivost mesa i proizvoda.

Projekat je realizovan zbog neadekvatnog opisa predhodnih/pripremnih radova.

b) velika i nacrti cjelokupnog projekta, planiranog proizvodnog procesa i tokova proizvodnje, po ev od ulaznih sirovina do finalnog proizvoda, uključujući i prateće infrastrukture, organizaciju proizvodnje, organizaciju transporta, broj i strukturu zaposlenih;

Velika ina projekta

Površina predmetnog objekta je oko 1000m².

Proizvodni pogon je opremljen tehnološkom opremom koja omogućava efikasno izvođenje najvažnijih tehnoloških operacija pri ovoj vrsti prerade mesa. Prostorije za sušenje i zrenje proizvoda su klimatizovane tako da su cijele godine obezbjeđeni isti tehnološki uslovi u pogledu temperature, relativne vlažnosti i brzine ciruklacije vazduha. Sve ovo ima za cilj postizanje optimalnog kvaliteta i sprječavanje od mogućih propusta u proizvodnji, koji umanjuju kvalitet finalnog proizvoda.

Uslovi u pogledu izgradnje unutrašnjosti objekta

Podovi su izrađeni od antibakterijskih poliuretanskih materijala, koji se lako higijenski održavaju i koji nijesu klizavi, svjetle boje i lako se Peru, iste i dezinfikuju. Na podovima je uređena hidroizolacija od odgovarajućih materijala. Podovi imaju odgovarajuće padove koji potpuno eliminiraju zadržavanje vode na njima. Pad poda je cca 1,5%, dok je izvodnica do 2,5%. Spojevi podova i zidova, kao i zidova međusobno, u svim prostorijama su zaobljeni. Površine zidova proizvodnih prostorija se održavaju lako, jer su izvedeni odnosno obloženi do tavanice vodootpornim materijalom ravnih i glatkih površina svjetle boje. Zidovi su

ura eni panelima od eloksiranog aluminijuma svjetle boje, do plafona. Svi spojevi poda i zida i me usobni spojevi zidova imaju zaobljenja od rmin. 50 mm, tj. obra eni tzv. "holkerom". Zidni paneli i holkeri su glatki, svjetle boje i da se lako Peru i dezinfikuju. Plafoni su obra eni vodonepropustljivim materijalom svijetle boje. Na zidu u visini min. 300 mm ura en je zidni dio hidroizolacije, monolitan sa podnom hidroizolacijom. Plafon je obra en vodonepropustljivim materijalom svijetle boje. Uglovi zidova i stubovi, su zašti eni štitnicima od inoxa, ravnih i glatkih površina, koji su izvedeni u istoj ravni sa zidnom površinom. Tavanice i unutrašnje krovne konstrukcije imaju ravne površine svijetle boje. Tavanice i unutrašnje krovne konstrukcije odravaju se tako da su bez ote enja, konstruisani i izvedeni na na in da se sprije i da estice ne isto e, materijala kojim su obloženi i kondenzovana vodena para ne kontaminiraju sirovine ili proizvod. Prozori moraju imaju okvire od inoxa. Donja ivica zidnog okvira pribora ili parapetni zid donje ivice je nagnut prema podu pod uglom od najmanje 25°. Prozori koji se otvaraju moraju imaju zaštitne mreže protiv ulaska insekata. Zaštine mre e su izvedene da se mogu lako istiti. Ako postoji mogu nost da tokom proizvodnje ulazi prašina, neprijatni mirisi i dim, prozori treba da budu zatvoreni. Vrata su izraena od inoxa koji ne korodira i koji se lako higijenski održava i treba da se odravaju u ispravnom stanju. Okviri vrata su obloženi i izvedeni tako da njihovi spojevi sa zidom u istoj ravni sa površinom zida. Spoljna vrata, odnosno ulazna vrata u objekat se automatski zatvaraju i imaju vazdušnu zavjesu i tako su izgraena da sprje avaju ulazak glodara i drugih šteto ina u objekat. Vazdušna zavjesa je izvedena da se automatski uklju uje pri otvaranju vrata.

Prostorija za higijensko održavanje opreme

U prostorijama ili izdvojenom prostoru za higijensko održavanje opreme postoje dovodi hladne vode i tople vode temperature najmanje 82 °C i kružni termometar ugraen na izlaznom dijelu cijevi za toplu vodu. Za držanje pribora i sredstava za održavanje higijene (ru ni alat, sredstva za išenje, pranje i dezinfekciju i sl.) postoji posebna prostorija koja se zakljuava.

Prostorije za prijem i otpremanje proizvoda

Objekat u kome se vrši rasjecanje ili obrada mesa ima odvojene prostorije za prijem i otpremanje neupakovanih mesa (trupova, polutki ili etvrti) i upakovanih mesa osim ako se prijem i otprema ne obavljaju u razli ito vrijeme.

Prostorija za prijem mesa i/ili otpremanje proizvodima ima: istovarno- utovarnu rampu sa vazdušnom zavjesom kao i drugu vrstu zaštite (vrata, gumeni ili plasti ni štitnici i sl.) protiv ulaska insekata i glodara i sprjeavanja uticaja spoljne sredine, kao i u neposrednoj blizini opremu za pranje ruku.

Za istovar i utovar neupakovanih mesa obezbije ene kolosjek za transport.

Meso pri prijemu u objekat mora da bude ohla eno i da ima temperaturu do + 7 °C. Na spoljnim zidovima prostorija za hla enje i smrzavanje postoje termografi.

Prostorija za rasjecanje i obradu mesa

Meso za rasjecanje i obradu iz prijemne prostorije doprema se u radne prostorije postupno i po potrebi, bez nagomilavanja.

Za kontrolu temperature vazduha u prostoriji za rasjecanje, na vidnom mjestu, postavljen je najmanje jedan termometar za praenje temperature i termograf za stalno lokalno registrovanje temperature.

Ureaji za hla enje ne smiju biti postavljeni iznad radnih površina.

Za pranje ruku i sanitaciju ru nog alata postoji dovoljan broj opreme za pranje ruka i ure aja za sanitaciju.

Temperatura vazduha u radnim prostorijama je do +12 °C.

Pri rasjecanju, odkoštavanju i obradi održava se temperatuta mesa do +7 °C.

Prostорије за солjenje и пиење

Просторије за солjenе и пиење, су грађевински одвојене од осталих производних просторија, али функционално повезане према технолошком процесу производње. У просторији за солjenе температура ваздуха је до +12 °C.

Просторије за складиштење и отпремање готових производа

У објекту постоје просторије за складиштење и збирно паковање и отпремање готових производа, које по величини одговарају капацитету производње и хигијенским усlovима.

У зависности од врсте производа складиштење, збирно паковање и отпремање производа се обавља на одговарајућим температурама у складу са посебним прописима. У просторијама за складиштење зависно од величине постављен је довољан број термометара.

Операције паковања и етикетирања производа обављају се у посебној просторији. На издвојеном простору на коме се врши етикетирање и паковање готових производа постављена је опрема за прање руку.

За складиштење неупакованих и упакованих производа постоје посебне просторије.

Просторије за складиштење за ине, адитива и додатака

У објекту постоји просторија одговарајуће величине, за складиштење и припремање соли, других за ине, додатака и адитива. У просторији за ине и адитиве постоји опрема за прање руку.

Просторије за потребе радника

У објектима постоје просторије за превлачење радника (garderobe) и санитарне просторије (купатила и тоалети) одвојене за мушкарце и жене. Garderobe и санитарије су ходником повезане са производним просторијама. У оквиру гардероба су засебне просторије или простор за пријем прљаве и издавање исте заштите одјеће.

Garderobe и санитарне просторије имају природну вентилацију. У гардеробама се за сваког запосленог радника озбиљније је посебан омар за civilno одјело и обућу као и омар за радну одјећу и обућу, у коме се може остављати и руџни алат. Омар је израђен од материјала који се лако хигијенски одржава и постављен на постолје са кроњном површином накнадном напријед под углом од најмање 25°. У гардероби су озбиљнија и сједишта која су израђена од материјала који се лако хигијенски одржавају. У гардеробама постоји и посебно предвиђено место за остављање радне обуће, које је одговарајуће опремљено (држачи), као и посебан простор (касете) за руџни алат и држаче и за кечеле.

Потрошња електричне енергије

Објекат се електричном енергијом напаја са електродистрибутивне мреже града.

Потрошња воде

У објектима постоје три система, и то системи за:

технолошку воду $T = 14 - 15^{\circ}\text{C}$

технолошку воду $T = 45^{\circ}\text{C}$

технолошку воду $T = 85^{\circ}\text{C}$

Priprema tople vode vrši se odgovaraju im bojlerima. Svi nosa i, konzole i pomo ni mašerijal koji služi za cjevovod su toplocinkovani.

Opšti uslovi za kanalizaciju su slede i:

- Voda iz lavaboa ima svoj "S" sifon za direktno ulivanje vode u kanalizaciju,
- Svaka mašina koja troši vodu tako e da ima sistem za ulivanje otpadnih voda u kanalizaciju,
- Na svakih 25 - 30 m slobodne površine nalazi se po jedan slivnik sa rešetkom,
- Rešetka na slivniku se zakljuava i onemoguava va enje lonca za skupljanje vrstih otpadaka.
- Sva unutrašnja kanalizacija izvedena je od plasti nih, livenih ili eli nih cijevi odgovaraju eg presjeka.
- Sva unutrašnja kanalizacija je spojena sa spoljašnjom.
- Sve kade ispariva a "S" sifonom direktno su povezane sa kanalizacijom, a sifon je postavljen bliže ispariva ima, i ta no ispod ispariva a sa donje strane izolovan.
- Sve vertikale od slivnika su dimenzionisane sa Ø 100 mm.

Uslovi u pogledu opreme

Oprema koja se upotrebljava u objektima održava se u ispravnom stanju i izraena je od materijala vrstog, neporozog, neapsorbujeg, bezmirisnog i otpornog na koroziju koji ne smije da stupa u reakciju sa bilo kojim sastojkom proizvoda, jedinjenjem za pranje i dezinfekciju ilisredstvom za održavanje opreme.

Konstrukcija i na in postavljanja opreme omogu uje njeno lako i higijensko održavanje i zaštitu proizvoda.

Površina opreme koja dolazi u neposredan dodir sa proizvodima nema udubljenja, pukotine, otvorene spojeve, neravne ivice i skrivene uglove ili bilo kakva ošte enja, a sva zavarena mjesta treba su ravna, glatka i u istoj ravni sa okolnom površinom.

Koloseci

Koloseci (šine) na koje se kaže meso i proizvodi su izraeni materijala otpomog na koroziju (od inoxa) i postavljeni su na dovoljnoj udaljenosti od zidnih i podnih površina. Nosa i kolosjeka su izraeni od inoxa.

Prenošenje proizvoda

Sirovine i proizvodi mogu se prenositi pokretnim posudama koje su konstruisane i izvedene tako da se izbjegne rizik od kontaminacije i koje se lako higijenski održavaju. Sva oprema koja služi za prenošenje mora se održavati u ispravnom stanju. Oprema koja se koristi za prenošenje proizvoda ne smije da se koristi u druge svrhe.

Pokretne posude za držanje, skladištenje i transport sirovina i proizvoda su izraene od inoxa i imaju ravne i glatke površine, zaobljene i ravne spojeve, bez udubljenja, nepristupa nih uglova i ošte enja.

Oprema za držanje, skladištenje i transport proizvoda ne smije da se koristi za transport ne jestivih proizvoda. Nepokretne posude (bazeri) moraju biti nepropustljive i imati sopstveni sistem za odvod otpadnih voda posle pranja.

Radni stolovi

Radni stolovi u proizvodnim prostorijatna su izraeni od inoxa imaju glatke i ravno površine tako da se mogu lako higijenski održavati. Ako je dio površine radnog stola izraen od plastičnog materijala, odnosno od tvrde plastike, one treba da budu ravne i lako pokretne.

Oprema za pranje ruku

U proizvodnim prostorijama u kojima se sirovine i proizvodi obrađuju ili preraju mora biti pravilno raspoređena oprema za pranje ruku. Oprema za pranje ruku sastoji se od:

- lavabo, sa nožnim pogonom ili na drugi odgovarajući način (foto elija i dr.), radi sprječavanja širenja kontaminacije, koji je snabdjeven hladnom i toplo vodom.

Ovod vode iz lavaboa mora biti povezan sa kanalizacijom preko vodenog zatvarača (sifona)

- posude sa sredstvom za pranje ruku;

- papirnatih peškira postavljenih iznad ili pored lavaboa;

- posude za upotrebljene papimate peškire, smještene u neposrednoj blizini lavaboa.

Uređaj za sanitaciju

Uređaj za sanitaciju noževa, testera i druge ruke ne opreme (sterilizator), u proizvodnim prostorijama mora da bude u potrebnom broju, postavljeni i pravilno raspoređeni, izraeni od inoxa odgovarajući obliku i veličine ili alternativni sistem sa istim efektom sanitacije, koji mogu biti pojedinačni ili zbirni. U uređaju za sanitaciju mora da se obezbedi voda temperature najmanje 82 °C. Uređaj za sanitaciju mora da ima cijev za dovod vode, obezbjeđen protok (prelivna cijev, prelivna površina i dr.) i rešetku za noževe i drugi alat koji se nalazi ispod nivoa vode.

Osvjetljenje

Proizvodne prostorije, radne površine i predmeti rada moraju biti osvjetljeni prirodnim ili vještačkim svjetlom odgovarajući intenzitetu. Radi obezbeđenja prirodnog osvetljenja, staklo ili drugi materijali na prozorima treba da bude neobojen i potpuno providan. Vještačko osvetljenje mora da obezbedi difuznu svjetlost koja ne mijenja boju osvjetljenog predmeta. Svjetlosni izvori treba da budu tako raspoređeni da svjetlosi u prostoriji bude što je moguće više ujednačena. Svjetlosni izvori moraju da budu postavljeni tako da cijelu radnu površinu osvetljavaju predvidenom jačinom svjetlosti i bez stvaranja sjenki. Izvor vještačkog svjetla treba da bude postavljen u armaturu od nerđajućeg materijala i zaštićen zatvorenim, pronaranim ili providnim štitnikom od plastike. Nije dozvoljeno korištenje staklenih i emajliranih štitnika u proizvodnim prostorijama. Horizontalni i vertikalni razvodi električne mreže u proizvodnim prostorijama i iznad radnih površina moraju da budu zaštićeni odgovarajućim štitnicima.

Jačina osvetljenosti na pojedinim radnim mestima u proizvodnim prostorijama treba da iznosi:
-na mjestu na kom se prilikom prijema pregleda meso i sa koga se otpremaju proizvodi - 500 lx, na visini od 1m od poda;

- u prostorijama za prihvatanje i skladištenje ohlađenog i zamrznutog mesa — HO lx, na visini od 1m

- u svim proizvodnim prostorijama gdje rade ljudi na obradi mesa i izradi proizvoda, najmanje 220 lx, na visini radnih površina;

- u svim prostorijama u kojima se dime i suše proizvodi, u magacinu gotove robe i u svim vrstama skladišta proizvoda - 110 lx.

Ventilacija i hla enje

U prostorijama objekta mora se obezbjediti prirodna ili vješta ka ventilacija. Otvori za dovod svježeg vazduha moraju biti postavljeni tako da ne do e do kontaminacije vazduha prašinom, neprijatnim mirisima i sl. Ti otvori mora da budu snabdjeveni filterima i zaštitnom mrežom protiv ulaska insekata. Rashladne ínstalacije treba da zadovoljavaju slede e uslove:

- sredstvo za hla enje je freon,

- razvod voditi cjevovodima pri tavanici, a izolovati ih po propisu,

- materijal vješanja treba da je od ner aju eg materijala,

- ispod ispariva a predvidjeti kade od ner aju eg materijala za prihvatz kondenzata sa odvodima, preko "S" sifona, direktno u kanalizaciju. Kada treba da je izolovana radi spre avanja kondenzovanja.

Higijena zaposlenog osoblja

Pri radu u objektima, zaposleno osoblje koje radi u proizvodnji i dolazi u neposredni dodir sa sirovinama i proizvodima obavezno je da koristi radnu odje u i obu u bijele boje, a kada je to potrebno i zaštitnu odje u i obu u, da održava ru ni alat na higijenski na in i da se pridržava uslova o veterinarsko- sanitarnom redu. Radnici moraju da nose zaštitne mrežice. Radnu odje u radnik mijenja svakodnevno, a ako to priroda posla zahteva i eš e. Za higijensko održavanje radne odje e mora se obezbjediti pranje i sušenje, koriš enjem sopstvenih perionica ili koriš enjem usluga drugih perionica.

Ru ni alat i druga ru na oprema (drške satara, noževa, oštra a, kuka, korice za držanje noževa, lanac za držanje korica i sl.) mora biti izra en od ner aju eg metala ili plastike. Ru ni alat i druga ru na oprema se u toku rada mora održavati u higijenski ispravnom stanju. Zavisno od prirode posla, a obavezno posle svakog prljanja, ru ni alat se mora sanitirati vodom temperature najmanje 82 °C. Posle završetka rada samo o iš en i opran ru ni alat i druga ru na oprema, ostavlja se na za to odre eno mjesto.

Radnici zaposleni u neposrednoj proizvodnji moraju biti podšišani i obrijani i moraju imati urednu kosu. Nokti na prstima ruku. moraju uvek biti isti i uredno podrezani. U proizvodnim prostorijama zabranjeno je pri radu nošenje ru nih satova i nakita, kao i upotreba kozmeti kih sredstava. Pre ulaska u toalet moraju da se ostave na za to odreženo mesto ru ni alat i deo zaštitne odje e (kecelja i mantil).

Radnici zaposleni u proizvodnji moraju biti zdravi i ne smiju da budu prenosioци i izlu iva i uzro nika bolesti ili kontaminenata na hranu životinjskog porijekla. Ozlede na rukama moraju da se zaštite gumenim rukavicama ili naprstkom. U proizvodnom pogonu u posebno odvojenoj prostoriji, nalaze se lager komore za zamrznuto meso i klima komore.

Klima komora

U proizvodnom pogonu u posebno odvojenoj prostoriji, nalaze se lager komore za zamrznuto meso i klima komore KSJ-A-8/20.

Karakteristike lager komore za zamrznuto meso

- zapremina 151 m3;
- temperature u komori od -19°C do -20°C;
- napon 380 V/3/50 Hz;
- koli ina unosa 2000 kg sa +4°C ;

- vrijeme hla enja 22 h ;
- kompresor GEA BOCK, Njema ka, HGX56e//995;
- snaga venilatora 3 X 725 W;
- freon R-404 a;
- kondenzator ONDA, Italija; CN 79.53XD H
- ispariva ONDA, Italija;EKC454

Karakteristike klima komore KSJ-A-8/20

- kapacitet komore 9800 pršuta;
- proces-sušenje;
- temperature u komori od +12°C do +20°C;
- proizvod – pršuta;
- kompresor 20 ks, Bitzer;
- snaga motora venilatora 7,5 ks;
- kapacitet hla enja 45800 W;
- controla –kidematic 150 l ;
- freon R-449 a;
- napon 400 V/3/50 Hz;
- kidematic kontola sistema;
- kidematic kontola zrenja;
- kidematic kontola temperature;
- kidematic sistem za obnovu vazduha;
- kidematic ektan touch screen;

Klima komora obezbe uju najpovoljnije uslove za zrenje trajnih proizvoda od mesa,nezavisno od spoljnih uslova klimatskih uslova, godišnjih doba, podneblja i lokacije. Komore za zrenje su namijenjene za drugu fazu fermentacije kod termi ki neobra enih trajnih mesnih proizvoda ili za sušenje termi ki obra enih trajnih mesnih proizvoda. Pogodne su za fermentirane proizvode sa starter kulturama, isto kao i za GDL i klasni nu proizvodnju trajnih pršuta. Omogu avaju proces zrenja. Klju ni dio proizvodnje pršuta je zrenje. Nakon dimljenja, pršuti idu na skladištenje, odnosno fermentaciju i trebaju odležati deset mjeseci da bi krajnji proizvod bio pravi pršut. Zrelost pršuta naj eš e se utvr uje po kalu, odnosno kada on kalira 40 do 45%, tada se radi o zreloome pršutu. Ali, zrelost se može utvrditi i vremenski. Miris nedozrelog pršuta i onog posve zrelog drasti no je razli it, a i kad igлом probadate meso, ve se po otporu može odrediti zrelost pršuta.

Tehnološki proces

Kapacitet sušare za istovremeni smeštaj i sušenje orijentaciono iznosi oko 50.000 komada pršuta. Pored crnogorskog pršuta, u ovom objektu se godišnje proizvodi i oko 400.000 kg drugih trajnih proizvoda od mesa (suvomesnatih proizvoda), a u assortimanu su:

- suva ple ka,
- suva rebra,

-suvi vrat ili bu ola,
 -pe enica,
 -suva slanina ili pan eta,
 -kaštradina i
 -drugi poznati proizvodi ovog regiona.

Specifikacija opreme i ure aja za proizvodni proces u pogonu za preradu mesa i mesnih prera evina:

1. presa za presovanje pršute,
2. vakumirka
3. mašina za skidanje kože
4. pneumatska mašina za odvajanje od kostiju
5. presa za ubacivanje pršute u kalupe
6. mlin za meso
7. top za kobasicice
8. mješalica za miješanje kobasicice
9. vaga
10. hladnja a za duboko zamrzavanje
11. hladnja a za održavanje temperature
12. bojler
13. mašina za pranje pršuta
14. paletar sa vagom
15. presa za iskoštavanje pršute
16. mješalica za meso
17. kotao za kuvanje
18. mašina za rezanje i pakovanje
19. kompresor
20. vaga bizerba
21. elektri ni viljuškar
22. ure aj za mikrobiološko ispitivanje
23. masažer za pršutu
24. vazdušne zavjese
25. elektromotor i sajle lifta
26. sterilizator noževa

Projektni koncept objekta pogona za preradu mesa i mesnih prera evina, zadovoljava tehnološke potrebe shodno namjeni, pa su tako u prizemlju ispoštovane sve putanje, iste I

prljave, kako sirovine i pomo nog materijala, tako i osoblja, a ulaz i izlaz robe su tako e razdvojeni.

Obrada svježeg mesa i pršuta

Prijem ohla enih svinjskih polutki obavlja se u prizemlju objekta, preko prijemne prostorije i vise eg kolosjeka. Meso se smješta u rashladne komore. Zaposleni koji vrše istovar mesa sterilizuju noževe i peru ruke na lavabou sa sterilizatorom. Istovarene polutke mjere se na vise oj kolosje noj vagi ili na podnoj vagi i meso se prihvata na kolosjeke u rashladnim komorama. U dvijema rashladnim komorama predvi ena je ista visina kolosjeka tako da je omogu eno da se u slu aju potrebe u obije komore prima ohla eno meso.

Iz rashladnih komora preko predprostora meso se vise im kolosjekom upu uje na rasjecanje. Ako su u pitanju samo butovi namijenjeni za sušenje oni se oka eni u grozdove od po desetak komada na plasti nim kukama zadržavaju na kolosjecima. Ako su pitanju polutke odnosno etvrti one se kolosjekom dovoze u blizinu radnih stolova. Sa etvrti se u vise em položaju testerom odsijecaju osnovni djelovi i stavljaju na radne stolove gdje se obavlja rasjecanje, otkoštavanje i kategorizacija mesa. Zaposleni noževe sterilizuju u sterilizatoru pored lavaboja koji se nalazi u blizini radnih mjeseta. Razli ite kategorije mesa se prihataju u kolica. Obra ene pršute i drugi djelovi namijenjeni za hladno dimljenje i sušenje se sole, odresci mesa i drugi osnovni kategorisani djelovi dobijeni prilikom pandlovanja se odnose u preradu ili u prodaju u svježem stanju, preko sopstvene maloprodaje.

Nakon obrade i opkrajanja na radnim stolovima obavlja se soljenje pršute na automatskoj liniji. Pršute se prvo propuštaju kroz ure aj za masiranje tako što se stavljaju na traku ovog ure aja koja ih nosi pod plasti ne valjke. Valjci velikom snagom pritiskaju pršute koje nosi traka i time ih omešavaju, razbijaju njihovu strukturu i pripremaju ih za prijem soli. U tambleru pršute se u velikom pršute se u velikom dobošu od prohroma okre u i padaju i sa stranice padaju na stranicu doboša. Iznad tamblera se nalazi rezervoar sa soli iz koga se u doboš ispušta ta no odre ena koli ina soli, koja pada na pršutu, zatim se ta no odre eno vrijeme so okre e zajedno sa pršutama, i na taj na in se vrši soljenje. Kada se završi proces soljenja, pršute se iz tamblera prebacuju na obrti sto, sa koga ih radnici uzimaju i odnose na pježenje.

Pježenje se obavlja u istoj prostoriji u kojoj se usoljene pršute slažu u više redova na plasti ne daske na koje se na vrhove stavljaju ba ve sa vodom koje svojom težinom vrše presovanje tj. pježenje pršuta.

Kada se završi period presovanja pršute podižu ru nim viljuškarom na kome se nalaze palete pokrivenе folijom i preko tampon zone se odnose u druge objekte u krugu proizvodnog kompleksa. Dimljenje, zrenje i sušenje pršute, komadnih trajnih proizvoda i trajnih kobasicu obavlja se u drugim objektima proizvodnog komplaksa na tradicionalan na in, koriš enjem prirodnih uslova.

Kategorisano i obra eno meso, koje je namijenjeno za prodaju u svježem stanju u sopstvenoj maloprodajnoj mreži, se na radnim stolovima umotava u foliju slaže na lodne obelježava i deklariše, mjeri na vagi i vra a u rashaldne komore odakle se prema potrebi otprema u prodaju. Obresci mesa i mesnog tkiva i osnovni djelovi namijenjeni za preradu u polutrajne proizvode stavljaju se u lodne prekrivaju folijom i odvoze u drugi objekat na preradu.

Kosti i drugi nejestivi djelovi koji nastaju prilikom pandlovanja i obrade mesa sakupljaju se u posebno obilježena kolica i posle rada se odvoze u posebnu prostoriju samo za te namjene i prebacuju u kontejnere.

Pranje pokretne opreme obavlja se u posebnom odjeljenju.

Zaposleni koji rade u ovom dijelu pogona, u garderobu ulaze direktno spolja, preko posebnog ulaza. Nakon presvla enja u radnu uniformu odlaze u proizvodnju preko prijemne rampe. Za smještaj odje e predvi eni su dvodjelni ormari i, a za održavanje higijene tuš i lavabo.

Na svim vratima prema spoljnoj sredini postavljene su vazdušne zavjese koje spre avaju ulazak insekata u objekat.

Sve podne površine su kanalizacione ure e ne tako da je omogu eno pranje proizvodnih odjeljenja i odvodnjavanje otpadnih tehnoloških voda.

Izrada polutrajnih proizvoda

U prizemlju objekta obavlja se izrada polutrajnih proizvoda. Meso, masno tkivo, loj i druge sirovine namijenjene za preradu primaju se preko prijemnog prostora u rashladnu komoru. U meso koje je namijenjeno za salamurenje ubrizgava se salamura pomo u pikl-injektor ure aja, a zatim se u tambleru nastavlja dalji proces salamurenja. Komadi mesa koji su namijenjeni za izradu suhomesnatih proizvoda posle salamurenja se šniraju na radnom stolu. Sastojci salamure se iz centralnog skladišta donose u prostoriju gdje se salamura priprema neposredno prije upotrebe.

Meso i mesno tkivo namijenjeni za proizvodnje kobasice se kolicima dopremaju iz komore u zasebno odjeljenje. Omota i , za ini aditivi i drugi repromaterijal se iz centralnog skladišta donosi u odjeljenje u koli inama koje su dovoljne za dnevne potrebe. Potrebna koli ina leda dobija se pomo u ure aja.

U zavisnosti od namjene sirovina se obra uje na nekoliko ure aja:

-vuku, mješalici, kuteru, mikrokuter.

Razmjeravanje se obavlja na podnoj vagi .

Masa za kobasice se puni u crijevu pomo u punilice. Crijeva se vezuju klipsama pomo u poluautomatskog ure aja. Kobasice se prihvataju na radni sto, slažu se na štapove i ulažu pušni ka kolica kojima se odvoze na termi ku obradu.

Termi ka obrada kobasica i polutrajnih suhomesnatih proizvoda obavlja se u automatskoj pušnici sa dimogeneratorom. Piljevina za dimogenerator se unosi se unosi direkto spolja. Posle termi ke obrade kobasice se u nepropustljivom omota u hlađe tuširanjem. Barenje proizvoda obavlja se u kazanu. Posle termi ke obrade, proizvodi se teretnim liftom podižu na sprat objekta na dalji postupak.

Termi ka obrada kobasica u nepropustljivom omota u obavlja se u kazanu za barenje.

Na radnom stolu se vrši priprema mesa za topljenje, na kome se skida sa mesnog tkiva skida kožica. Masno tkivo se zatim posebnim ure ajem sjecka na kocke podobne za topljenje. U duplikatoru sa mješalicom vrši se topljenje masnog tkiva. Nakon topljenja mast se pakuje u plasti ne kofice a varci prihvataju u plasti ne lodne i odnose se jiftom u drugi dio objekta.

Za održavanje higijene alata i ruku namijenjen je lavabo sa sterilizatorom.

Proizvodnja dimljenih proizvoda

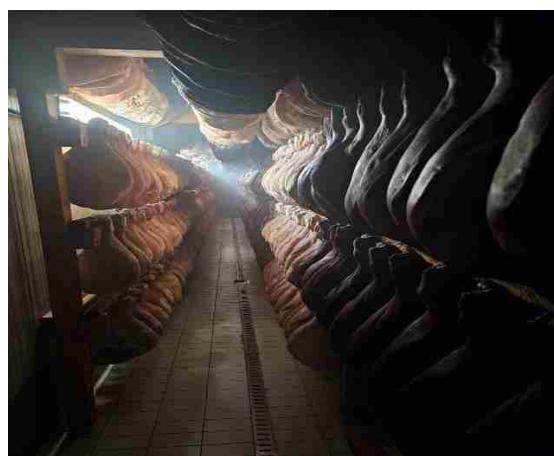
Od miši nih partija ili osnovnih djelova trupa izra uju se dimljeni proizvodi koji se salamure u kuter kolicima u solari. Proces salamurenja traje od 7 do 14 dana. Nakon toga proizvodi se ka e na ramove kolica i termi ki obra uju u atmos ure aju dimljenjem. Dimljenje se obavlja na temperaturi od 65 do 70°C.

U predmetnom pogonu se koristi atmos ure aj sa jednim kolicima i dimogeneratorom, izra enom od ner aju eg elika u kome se vrši termi ka obrada proizvoda. U atmosu se

može vršiti kuvanje, pečenje, sušenje i dimljenje proizvoda u zavisnosti koji se proizvod pravi.

Za pravljenje dima koristi se bukova piljevina koja se mora malo pokvasiti da ne bi došlo do njenog zapaljenja. U atmosu se postiže temperatura koja je potrebna za obradu određenog proizvoda. Količina bukove piljevine koja se utroši na dnevnom nivou je 15kg. Način proizvodnje piljevine je pepeo (koji se javlja u jako maloj količini). Pepeo se pakuje i koristi kao ubrivo. Minimalna temperatura koja mora da se postigne u centru proizvoda je 68°C. Zbog bezbjednosti je potrebno i u centar proizvoda sa temperaturom od 70°C. Svaki atmos ima sondu za temperaturu koja je pokazatelj do kada proces traje.

Na slikama iznad dat prikaz proizvodnog pogona

c) mogu em kumuliranju sa efektima drugih postoje ih i ili odobrenih projekata;

Ne postoji mogunost kumuliranja ovog objekta sa drugim objektima.

d)koriš enju prirodnih resursa i energije, naro ito tla, zemljišta, vode i biodiverziteta;

Za potrebe objekta koristi se električna energija sa elektrodistributivne mreže.

Objekat je priključen na gradsku vodovodnu mrežu.

Koriste se bukova drva i bukova piljevina.

Koriste se aditivi (kuhinjska so, nitritna so, bijeli biber, bijeli luk, sojin izolat, karagenan, dekstoza, polifosfat, Na-eritrobat).

e) stvaranju otpada i tehnologiji tretiranja otpada (prerada, reciklaža, odlaganje i sli no);

Komunalni otpad se sakuplja i razvrstava u posebnim posudama i predaje ovlaštenom preduzeću.

Sanitarne otpadne vode se odvode u vodonepropusnu septi ku jamu.

Tehnološke otpadne vode se odvode u separator masti i ulja. Jednom godišnje vršiti kontrolu pre išene vode iz separatora masti i ulja. Pre išene otpadna voda mora da zadovoljava

uslove prema Pravilniku o kvalitetu i sanitarno tehni kim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, na inu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o utvr enom kvalitetu otpadnih voda. (Sl.list Crne Gore br. 056/19 od 04.10.2019).

U procesu proizvodnje nastaje otpad od životinjskog tkiva i mulj od pranja i iš enja.

Prema Pravilniku o klasifikaciji otpada i katalogu otpada (Sl.list Crne Gore br.059/13 od 26.12.2013 i 083/16 od 31.12.2016), ovaj otpad je svrastan 02 grupu. Ovaj otpad se sakuplja i predaje Udruženju za zaštitu životinja Feniks Cetinje, u prilogu dokumentacije Ugovor.

Otpad od životinjskog tkiva klasifikovan je kao (020102) i ne spada u kategoriju opasnog otpada.

Otpad mulj od pranja i iš enja klasifikovan je kao (020101) i ne spada u kategoriju opasnog otpada.

Koli ina pepela koja nastaje pri procesu dimljenja pršute javlja se u malim koli inama pakuje se koristi kao ubrivo.

f) zaga ivanju, štetnim djelovanjima i izazivanju neprijatnih mirisa, uklju uju i emisije u vazduh, ispuštanje u vodotoke, odlaganje na zemljište, buku, vibracije, topotu, jonizuju a i nejonizuju a zra enja;

U toku procesa sušenja pršuta bukovim drvima, dolazi do emisije estica dima u vazduh. S obzirom da se za proces sušenja koristi prirodna sirovina (bukovo drvo) ne o ekuje se zna ajan uticaj na vazduh.

Emisije gasova koje nastaju od prevoznih sredstava za dovoz sirovina i odvoz gotovih proizvoda su privremenog karaktera i njihov uticaj je zanemarljiv.

Sanitarne otpadne vode se odvode u vodonepropusnu septi ku jamu.

Tehnološke otpadne vode se odvode u separator masti u ulja.

Pri funkcionisanju objekta ne e do i do ispuštanja otpadnih voda u vodotoke.

Komunalni otpad se sakuplja i razvrstava u posebnim posudama i predaje ovlaš enom preduze u.

Otpad od životinjskog tkiva i mulj od pranja i iš enja se sakuplja i predaje Udruženju za zaštitu životinja Feniks Cetinje, u prilogu dokumentacije Ugovor.

Pri funkcionisanja objekta nema odlaganja na zemljište, koje bi ugrozilo životnu sredinu.

Usled rada pogona buka koja nastaje pri radu pogona koji je zatvorenog tipa nema uticaj na životnu sredinu.

Buka koja nastaje od prevoznih sredstava je lokalnog karaktera i javlja se samo pri dopremanju sirovina i odvozu gotovih proizvoda.

Na predmetnoj lokaciji ne dolazi do stvaranja vibracija.

Pri radu pogona ne dolazi do stvaranja jonizuju eg i nejonizuju eg zra enja.

g) rizik nastanka udesa ili velikih katastrofa, koje su relevantne za projekat, uklju uju i one koje su uzrokovane promjenom klime, u skladu sa nau nim saznanjima;

U toku gradnje i eksploracije u odre enim situacijama, koje su naj eš e posljedica odstupanja od propisanih tehnoloških i tehni kih mjera i pravila, može do i do odre enih udesnih situacija koje se naj eš e karakterišu pojmom požara, iscurenja goriva i maziva,

ograni enih eksplozija oslobo enih gasova, pojavom kliženja, urušavanja i nekontrolisanih slijeganja. Sve navedene udesne situacije u manjoj ili ve oj meri mogu biti uzroci negativnih uticaja na životnu sredinu.

Eksploracija predmetnog objekta ne e izazvati bilo kakav rizik.

h) rizik za ljudsko zdravlje (zbog zaga enja vode ili zaga enja vazduha i drugo).

Eksploracija objekta ne e negativno uticati i predstavljati rizik za ljudsko zdravlje.

4. VRSTE I KARAKTERISTIKE MOGU EG UTICAJA PROJEKTA NA ŽIVOTNU SREDINU

a) veli ini i prostornom obuhvatu uticaja projekta (kao što su geografsko podru je i broj stanovnika na koje e projekat vjerovatno uticati);

Predmetna lokacija se nalazi u opštini Cetinje, na urbanistiškoj parceli 107, koja obuhvata katastarske parcele br. 4408/1, 4406/1, 4426/3, 4426/6, 4426/8, 4486/4, 4427/3 KO Cetinje I. Površina objekta je oko 1000m².

S obzirom na namjenu objekta ne o ekuje se uticaj na okolno stanovništvo, kao ni uticaj na zaposlene u objektu.

b) prirodi uticaja (nivo i koncentracija emisija zaga uju ih materija u vazduhu, površinskim i podzemnim vodama, zemljištu, gubitak i ošte enje biljnih i životinjskih vrsta i njihovih staništa, gubitak zemljišta i drugo);

Uticaj na kvalitet vazduha

S obzirom da se za proces sušenja koristi prirodna sirovina (bukovo drvo) ne o ekuje se zna ajan uticaj na vazduh.

Emisije gasova koje nastaju od prevoznih sredstava za dovoz sirovina i odvoz gotovih proizvoda su privremenog karaktera i njihov uticaj je zanemarljiv.

Kada je funkcionisanje projekta u pitanju ne postoji mogu nost prekograni nog uticaja na kvalitet vazduha.

Uticaj na kvalitet voda

Sanitarne otpadne vode se odvode u vodonepropusnu septi ku jamu.

Tehnološke otpadne vode se odvode u separator masti i ulja. Jednom godišnje vršiti ispitivanje pre iš ene vode iz separatora masti i ulja.

Pri radu projekta ne dolazi do ispuštanja otpadnih voda u podzemne i površinske vode.

Ne postoji mogu nost uticaja projekta na prekograni no zaga enje voda.

Uticaj na zemljiše

Na predmetnoj lokaciji je ve izgra en predmetni objekat, tako da je uticaj na zemljiše ve izvršen.

Funkcionisanjem projekta ne dolazi do odlaganja otpada na zemljiše.

Ne postoji mogu nost uticaja projekta na prekograni no zaga enje zemljišta.

Uticaj na lokalno stanovništvo

Funkcionisanjem projekta ne dolazi do promjene u broju i strukturi stanovništava u ovoj zoni. Funkcionisanjem projekta ne e do i do pove anja koncentracije stanovništva, a samim tim ni do pove anja naseljenosti, jer se radi o projektu koji ve postoji na predmetnoj lokaciji.

Funkcionisanjem projekta ne o ekuju se zna ajni uticaji na lokalno stanovništvo.

Uticaj na floru i faunu

Funkcionisanje projekta na predmetnom podru ju ne e imati negativan uticaj na floru i faunu okolnog podru ja, obzirom na prirodu projekta i njegovu lokaciju.

Uticaj na ekosistem i gologiju

U toku eksploatacije projekta ne e do i do gubitka i ošte enja geoloških paleontoloških i geomorfoloških osobina terena.

Ja ina i složenost uticaja:

Realizacija projekta ove vrste ne može biti u suprotnosti sa okruženjem. Ja ina uticaja je neznatna.

Što se ti e složenosti uticaja projekat ne e imati uticaja na životnu sredinu jer e se nosilac projekta pridržavati standardaiz oblasti zaštite životne sredine, zaštite na radu i zaštite od požara.

Uticaj na zašti ena prirodna i kulturna dobra

Na predmetnoj lokaciji nema zašti enih prirodnih i kulturnih dobara, tako da se ne može govoriti o uticaju prilikom eksploatacije objekta na iste.

o ekivani nastanak, trajanje, u estalost i ponavljanja uticaja:

U estalost i ponavljanje mogu ih uticaja ne e biti izražena, dok e vizuelni efekat biti prisutan itavo vrijeme.

kumulativnom uticaju sa uticajima drugih postoje ih i ili odobrenih projekata;

Ne postoji mogu nost kumulativnog uticaja predmetnog objekta sa drugim objektima u okruženju.

mogu nost efektivnog smanjenja uticaja

analiziraju i projekat, izdvojene su mjere za spre avanje, smanjenje i otklanjanje negativnih uticaja na životnu sredinu, koje potrebno sprovoditi u toku funkcionalisanja projekta u cilju smanjenja negativnog uticaja na namjeru mogu u mjeru.

5. OPIS MOGU IH ZNA AJNIH UTICAJA PROJEKTA NA ŽIVOTNU SREDINU

Uticaji mogu biti privremeni i stalni. Privremeni uticaji su vezani za izgradnju objekta, kako je objekat ve izgra en onda ovi uticaji nisu relevantni. Stalni uticaji vezani su za eksploataciju objekta.

a) o ekivanah zaga uju ih materija i emisija i proizvodnje otpada

U toku procesa sušenja pršuta bukovim drvima, dolazi do emisije estica dima u vazduh. S obzirom da se za proces sušenja koristi prirodna sirovina (bukovo drvo) ne o ekuje se zna ajan uticaj na vazduh.

Emisije gasova koje nastaju od prevoznih sredstava za dovoz sirovina i odvoz gotovih proizvoda su privremenog karaktera i njihov uticaj je zanemarljiv.

Sanitarne otpadne vode se odvode u vodonepropusnu septi ku jamu.

Tehnološke otpadne vode se odvode u separator masti u ulja.

Pri funkcionalisanju objekta ne e do i do ispuštanja otpadnih voda u vodotoke.

Komunalni otpad se sakuplja i razvrstava u posebnim posudama i predaje ovlaš enom preduze u.

Otpad od životinjskog tkiva i mulj od pranja i iš enja se sakuplja i predaje Udruženju za zaštitu životinja Feniks iz Cetinja, u prilogu dokumentacije Ugovor.

Pri funkcionalisanju objekta nema odlaganja na zemljiste, koje bi ugrozilo životnu sredinu.

Usled rada pogona buka koja nastaje pri radu pogona koji je zatvorenog tipa nema uticaj na životnu sredinu.

Buka koja nastaje od prevoznih sredstava je lokalnog karaktera i javlja se samo pri dopremanju sirovina i odvozu gotovih proizvoda.

Na predmetnoj lokaciji ne dolazi do stvaranja vibracija.

Pri radu pogona ne dolazi do stvaranja jonizuju eg i nejonizuju eg zra enja.

b) koriš enje prirodnih resursa, posebno tla, zemljišta, vode i biodiverziteta

U toku funkcionisanja objekta koristi e se voda i elektri na energija neophodne za rad objekta. Za sušenje pršuta koristi se prirodni energet (bukovo drvo).

6. OPIS MJERA ZA SPRJE AVANJE, SMANJENJE ILI OTKLANJANJE ŠTETNIH UTICAJA

Osnovni cilj Dokumentacije za odlu ivanje o potrebi izrade Elaborata o procjeni uticaja je bio da se sa aspekta zaštite životne sredine provere tehni ka i projektna rešenja i da se odgovaraju e mjere zaštite životne sredine razrade na nivou Glavnih projekata.

a)mjere predvi ene zakonom i drugim propisima, normativima i standardima i rokove za njihovo sprovo enje

Opšte mjere zaštite uklju uju u sebe sve aktivnosti propisane planovima višeg reda koji su u skladu sa opštom globalnom strategijom na o uvanju i unapre enju životne sredine. U ove mjere zaštite ubrajamo slede e:

- sve aktivnosti koje su odre ene prema opštem politi kom razvoju Crne Gore, a koje su konkretizovane kroz planove najvišeg reda, treba ispoštovati i nove aktivnosti usaglasiti sa datom planerskom dokumentacijom višeg stepena,
- ispoštovati sve regulative koje su vezane za grani ne vrednosti intenziteta odre enih faktora kao što su buka, zaga enje vazduha, zaga enje voda I dr
- Mjere zaštite treba da odre ene izdvojene uticaje dovedu na nivo dozvoljenog intenziteta u okviru konkretnog investicionog poduhvata,
- uredno pratiti stanje životne sredine organizovanjem službi za konkretno mjerjenje podataka na terenu,
- uraditi planove održavanja planiranih elemenata vezanih za zaštitu životne sredine (održavanje zelenila, sistema za pre iš avanje voda, ..).
- Obezbe enje materijala i sirovina koji e se koristiti za izgradnju treba da bude iz kontrolisanih i licenciranih izvora

U administrativne mjere zaštite ubrajamo sve one aktivnosti koje treba preuzeti da se kasnije ne dese odre ene pojave koje mogu ugroziti željena o ekivanja i zakone. U ove mjere zaštite spadaju slede e:

- obezbediti nadzor prilikom izvo enja radova radi kontrole sprovo enja propisanih mera zaštite od strane stru nog kadra za datu oblast,
- obezbediti instrumente, u okviru ugovorne dokumentacije koju formiraju investor i izvo a o neophodnosti poštovanja i sprovo enja propisanih mera zašte.
- obrzbijediti kontrolu kontrolisanja tehnološkog procesa proizvodnje

b)mjere koje se preduzimaju u slu aju udesa ili velikih nesre a akcidentne situacije

Iako je nemogu e previdjeti izvanredne doga aje kao što su udesi, radi smanjenja posljedica od akcidentnih situacija potrebno je:

- uraditi plan intervencija za prvu grupu mogu ih rizika u situacijama kada se planirane mjere zaštite životne sredine u eksplotaciji pokažu kao neuspješne,
- uraditi plan spre avanja druge grupe mogu ih rizika vezanih za akcidentne situacije koje se mogu desiti u fazi izvo enja radova i radova na održavanju
- uraditi plan intervencija za etvrtu grupu mogu ih rizika koji se pojavljuju kao posljedica prirodnih katastrofa koje se mogu pojaviti u vidu, požara, ili zemljotresa.

c) planovi i tehnici zaštite životne sredine (reciklaža, tretman i dispozicija otpadnih materija, rekultivacija, sanacija i drugo)

Prema definiciji tehničke mjere zaštite životne sredine obuhvataju sve mjeru koje su neophodne za dovođenje kvantitativnih negativnih uticaja u dozvoljene granice kao i preduzimanje mjera kako bi se određeni uticaji u procesu izgradnje i eksploatacije doveli do minimuma.

Obzirom na projektovani razvoj, moraju se preduzimati određene mjeru, aktivnosti i planski instrumenti, kako bi se postojanje i dobar kvalitet životne sredine uveljavio i unaprijedio. Zaštitu i unaprjeđenje kvaliteta životne sredine neophodno je konstantno i intenzivno sprovoditi kroz planske i institucionalne okvire.

Mjere zaštite u toku funkcionalisanja objekta

Pri radu pogona za preradu mesa i mesnih prerađevina, u cilju očuvanja životne sredine potrebno je:

- separator masti i ulja održavati u ispravnom stanju.
- jednom godišnje vršiti kontrolu pređene vode iz separatora masti i ulja. Pređena voda mora da zadovoljava uslove prema Pravilniku o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda. (Sl.list Crne Gore br. 056/19 od 04.10.2019).
- zađe enje podova i opreme pogona koristiti ekološki prihvataljiva sredstva.
- redovno sakupljanje i razvrstavanje komunalnog otpada i predaja ovlašćenom preduzeću.
- otpad životnjiskog porijekla (mulj od pranja i druge enje i otpad od životnjiskog tkiva) sakupljati u odvojenim posebnim posudama do predaje lova kom društvu.
- vršiti redovnu kontrolu ekipnih instalacija i uređaja u objektu, od strane ovlašćenih licenciranih organizacija.
- održavanje ispravnosti i funkcionalnosti svih uređaja za rad, kao i ostalih uređaja i opreme,
- ne smije se vršiti bilo kakvo servisiranje vozila u krugu pogona.
- održavanje i servisiranje aparata za gašenje požara PP-aparata, provjera ispravnosti svakih 6 mjeseci, kod ovlašćene organizacije
- sirovine i gotovi proizvodi koji se koriste i dobijaju u procesu proizvodnje moraju se odlagati isključivo na za to predviđenim mestima.

d) Druge mjeru koje mogu uticati na sprečavanje ili smanjenje štetnih uticaja na životnu sredinu

Mjere zaštite biljnog i životnjiskog svijeta

U cilju zaštite ekosistema neophodno je:

- očuvanje okoline u povoljnem ekološkom stanju kao stalno ili privremeno stanište za divlju floru i faunu mjesto za razmnožavanje, ishranu i migraciju,
- ozelenjavanje površina u okolini uz maksimalno uklapanje u prvobitno prirodno autohtono stanje i povezivanja sa globalnim vegetacionim cjelinama,
- ozelenjavanje isključivo autohtonim vrstama uz izbjegavanje invazivnih (alohtonih) biljnih vrsta.

Postupak u slučaju požara

Požar kao elementarna pojava dešava se slučajno, praktično može da nastane u bilo kojem dijelu predmetnog objekta, a njegove razmjere, trajanje i posljedice ne mogu se unaprijed definisati i predviđati. Postupak gašenja sprovodi se po sljedećim fazama:

I – faza; Podrazumijeva isključenje električne energije i pristup gašenju požara putem aparatima ili vodom, ako materija koja gori to dozvoljava.

II – faza; Nastupa kada se primjenjenim postupcima i radnjama u I fazi nije uspijelo ugasiti požar.

Obavijestiti Službu zaštite i spašavanja (broj 123), pripadnike Ministarstva unutrašnjih poslova (broj 122), a po potrebi hitnu medicinsku službu (broj 124).

Dolaskom pripadnika vatrogasne jedinice oni preuzimaju ulogu rukovođenja akcijom gašenja, sprovode i neophodne poteze i radnje. Svi prisutni su podređeni komandi rukovodioca akcije gašenja, slijede njegova upustva i nesmiju se preduzimati samovoljne akcije i radnje.

III - faza;

Ovaj stepen nastupa kod požara većeg intenziteta tj. kada prethodnim postupcima nije došlo do njegove likvidacije. Rukovodioc akcije gašenja putem radio-veze obavještava vatrogasnu jedinicu i svoje predpostavljene, tražeći i pojačanje u ljudstvu i tehnicu. Do dolaska pojačanja a po potrebi i drugih spasilačkih ekipa nastoji da se ne dozvoli da se požar dalje širi, koristeći raspoloživa protivpožarna sredstva i opremu. Po dolasku komandira ili njegovog zamjenika, rukovodioc akcije gašenja upoznaje svoje predpostavljene o trenutnoj situaciji, a oni nakon toga preduzimaju komandu i rukovode akcijom gašenja. Svi izvršioci su tada pod njegovim komandom, samostalno ne preduzimaju akcije a oni su odgovoran za sve radnje do konačne likvidacije požara.

Mjere zaštite od prosipanja goriva i ulja

Mjere zaštite životne sredine u toku akcidenta - prosipanja goriva i ulja pri eksploataciji objekta, tako da obuhvataju sve mjeru koje je neophodno preduzeti da se akcident ne desi, kao i preduzimanje mjeru kako bi se uticaj u toku akcidenta ublažio.

U mjeru zaštite spadaju:

- Investitor je obavezan da izršiti pravilan izbor mašina u pogledu njihovog kvaliteta-iispravnosti.
- Za svaku korištenju sredstva rada potrebno je pribaviti odgovarajuću dokumentaciju o primjeni mjeru i propisa tehnike ispravnosti vozila.
- Tokom rada održavati mehanizaciju (mašine za istovar i utovar kao i vozila) u ispravnom stanju, sa ciljem eliminisanja mogućnosti curenja nafte, derivata i mašinskog ulja u toku rada.
- Ukoliko dođe do prosipanja goriva i ulja iz mehanizacije u tom slučaju potrebno je preduzeti hitne mjeru sanacije terena. Zagađeno zemljište je neophodno skinuti, skladištitи ga u zatvorenu burad u zaštićenom prostoru lokacije, shodno Zakonu o upravljanju otpadom ("Sl. list CG" br.64/11, 39/16) i zamjeniti novim slojem.

Mjere zaštite i zdravlja na radu u toku funkcionalisanja objekta

Na osnovu Zakona o zaštiti i zdravlja na radu ("Službeni list Crne Gore", br.34/14 i 44/18), poslodavac je dužan da obezbijedi mjeru zaštite i zdravlja na radu.

Poslodavac je dužan da izradi:

- Program o osposobljavanju zaposlenih za bezbjedan rad
- Pravilnik o zaštiti i zdravlju na radu
- Akt o procjeni rizika (za svu radnu mjestu)

Poslodavac je dužan da izvrši osposobljavanje zaposlenih prilikom zasnivanja radnog odnosa.

Da zaposlenima da na upotrebu li na zaštitna sredstva.

Da izvrši pregled i ispitivanje sredstava za rad sa stanovišta zaštite i zdravlja na radu.

Mjere vezane za odlaganje otpada

Komunalni otpad koji nastaje se sakuplja u kontejnere i predaje komunalnom preduze u.

Otpad životnjiskog porijekla (mulj od pranja i iš enja i otpad od životinjskog tkiva) sakuplja se u odvojenim posebnim posudama do predaje udruženju za zaštitu životinja.

7. IZVORI PODATAKA

- Nacionalna strategija održivog razvoja Crne Gore, UNDP, Vlada Republike Crne Gore, 2007
- Vlada Crne Gore, Ministarstvo turizma i zaštite životne sredine – Agencija za zaštitu prirode i životne sredine - Informacija o stanju životne sredine Crne Gore u 2017. godini, Podgorica, 2018
- Vlada Crne Gore, Ministarstvo turizma i zaštite životne sredine - Nacionalna strategija biodiverziteta sa akcionim planom za period 2009 – 2014. godine, prijedlog, Podgorica, 2009
- Lokalni akcioni plan biodiverziteta za podru je Opštine Cetinje za period 2020-2025 godina
- Lokalni plan zaštite životne sredine Opština Cetinje za period od 2020-2025 godine

ZAKONSKA REGULATIVA – CRNOGORSKA

- Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu („Sl. list RCG“ br. 75/18).
- Zakon o životnoj sredini („Sl. list RCG“ br. 52/16).
- Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata („Sl. list RCG“, br. 64/17).
- Zakon o zaštiti prirode („Sl. list RCG“ br. 54/16).
- Zakon o zaštiti kulturnih dobara („Sl. list RCG“ br. 49/10, 40/11 i 44/17).
- Zakon o vodama ("Sl. list RCG", br. 027/07 od 17.05.2007, "Sl. list RCG", br. 073/10 od 10.12.2010, 032/11 od 01.07.2011, 047/11 od 23.09.2011, 048/15 od 21.08.2015, 052/16 od 09.08.2016, 055/16 od 17.08.2016, 002/17 od 10.01.2017, 080/17 od 01.12.2017, 084/18 od 26.12.2018).
- Zakon o zaštiti vazduha ("Sl. list RCG", br. 025/10 od 05.05.2010, 040/11 od 08.08.2011, 043/15 od 31.07.2015, 073/19 od 27.12.2019).
- Zakon o zaštiti buke u životnoj sredini („Sl.list RCG“, br. 28/11, 01/14 i 02/18).
- Zakon o upravljanju otpadom („Sl. list RCG“ br. 64/11 i 39/16).
- Zakon o industrijskim emisijama ("Sl. list RCG", br. 017/19 od 19.03.2019)
- Zakon o komunalnim djelatnostima ("Sl. list RCG", br. 055/16 od 17.08.2016, 074/16 od 01.12.2016, 002/18 od 10.01.2018, 066/19 od 06.12.2019).
- Zakon o zaštiti i spašavanju („Sl. list RCG“ br. 13/07, 05/08, 86/09, 32/11 i 54/16).
- Zakon o zaštiti i zdravlju na radu („Sl. list RCG“ br. 34/14 i 44/18).
- Zakonom o prevozu opasnih materija ("Sl. list RCG", br. 033/14 od 04.08.2014, 013/18 od 28.02.2018).
- Pravilnik o sadržini elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu („Sl. list RCG“ br. 01/19).
- Pravilnik o grani nim vrijednostima buke, na inu mjerena buke unutar i van ugostiteljskih objekata i na inu upotrebe i uslovima koje mora da ispunjava limitator ja ine zvuka ("Sl. list RCG", br. 020/19 od 04.04.2019, 042/19 od 26.07.2019).

- Pravilnik o na inu i uslovima pranja kvaliteta vazduha („Sl. list RCG“, br. 21/11 i 32/16).
- Pravilnik o na inu i postupku mjerjenja emisija iz stacionarnih izvora ("Sl. list RCG", br. 039/13 od 07.08.2013).
- Uredba o graničnim vrijednostima emisije zaga uju ih materija u vazduhu iz stacionarnih izvora („Sl. list RCG“, br. 10/11).
- Uredba o utvrđivanju vrsta zaga uju ih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta vazduha („Sl. list RCG“, br. 25/12).
- Uredba o maksimalnim nacionalnim emisijama određenih zaga uju ih materija („Sl. list RCG“ br. 3/12).
- Uredba o klasifikaciji i kategorizaciji površinskih i podzemnih voda („Sl. list RCG“ br. 02/07).
- Pravilnik o kvalitetu i sanitarno-tehnim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, na inu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda („Sl. list RCG“ br. 56/19 od 04.10.2019).
- Pravilnik o klasifikaciji otpada i katalogu otpada („Sl. list RCG“ br. 59/13 i 83/16).
- Pravilnik o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno tehničkim uslovima rada i zatvaranja deponije („Sl. list RCG“ br. 31/13 i 25/16).
- Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjava privredno društvo, odnosno preduzetnik za sakupljanje, odnosno transport otpada („Sl. list RCG“ br. 16/13).
- Pravilnik o na inu i postupku mjerjenja emisija iz stacionarnih izvora („Sl. list RCG“, br. 39/13).

PRILOZI

- **List nepokretnosti**
- **Kopija plana**
- **Ugovor sa udruženjem Feniks**
- **Rješenje uprave za bezbjednost hrane**

UPRAVA ZA NEKRETNINE

209220160225

CRNA GORA

UPRAVA ZA NEKRETNINE

PODRLJUĆNA JEDINICA
CETINJE

Broj : 119-856-27/3/2018

Datum : 11.11.2019.

KU : CETINJE

Ne osnovu člana 173. Zakona o državnoj pretnji i katuštu nepokretnosti (Sl. list RCG* br. 29/07, "Sl. list CG" br. 73/10, 032/11, 040/11, 043/15, 037/17 i 17/18), poступajući po zahtjevu GLENDOZA MILUNE, CETINJA, za porede PRIMJUPLJANJA DOKUMENTACIJE velje se:

LIST NEPOKRETNOSTI 3248 - PREPIS

Podaci o parcelama									
Broj Publ.rij	Broj zgrada	Pisan Skica	Društvo uprav	Površ. III marač i katušni broj	Nadim.katović Osav. stranje	Rent. klima	Površina m ²	Pribor	
4276	3	24 22		100,13m ²	CEZAR BESIĆ parca KUĆNOM VLAŠČI		980	0,90	
4126	9	24 22	01042079	100,13m ²	GRADSKA KUĆA KUĆNOM VLAŠČI		22	0,12	
Ukupno:									
							1102	0,82	

Podaci o vlasniku ili nosiocu

Moden broj - ID broj	Naselj.vlasnik prava - adresa i mjesto	Prava	Oblast prava
9012221902-3	MJUŠKOVIC RAJNOJAN GRADSKA KUĆA DOŠLJ. 10 CETINJE	Zajednica	011

Ne postoje tereti i ograničenja,

Takođe ne postoji niti ostvareni zahtjevi za izdavanje pravila o administrativnim ukosima i Sl. list CG br. 18/19 u iznosu od 2 god. Naknadno za koštice će podnijeti pretnju katuštu nepokretnosti i uslazu raspodjeljiva su ugovorenim člana 174. Zakona o državnoj pretnji i katuštu nepokretnosti (Sl. list RCG br. 29/07, "Sl. list CG" br. 73/10, 032/11, 040/11, 043/15, 037/17 i 17/18) u iznosu od 3 god.

Pisanac i uručenac : Ivača Živković, 19/11/2019

(I.Z.)

26.11.2019.

eKatastar

Korisnik: KORISNIK

Datum i vrijeme štampe: 26.11.2019 10:42

**PODRUČNA JEDINICA
CETINJE**

Datum: 26.11.2019 10:42

KO: CETINJE I

LIST NEPOKRETNOSTI 3429 - PREPIS

Podaci o parceli								
Broj/podbroj	Broj zgrade	Plan Skica	Datum upisa	Potes ili ulica i kućni broj	Način korišćenja Osnov sticanja	Površina m ²	Prihod	
4406/1		24 4	23.06.2016	GRUDA	Livada 3. klase KUPOVINA	387	1.74	
4406/2		24 4	23.06.2016	GRUDA	Gradjevinska parcela KUPOVINA	11	0.00	

Podaci o vlasniku ili nosiocu prava			
Matični broj - ID broj	Naziv nosioca prava - adresa i mjesto	Osnov prava	Obim prava
*	PRIESTONICA CETINJE *	Svojina	1/1
*	MIJUŠKOVIC RAJKO IVAN *	Korišćenje	1/1

Ne postoje tereti i ograničenja.

Korisnik: KORISNIK

Datum i vrijeme štampe: 26.11.2019 10:59

PODRUČNA JEDINICA
CETINJEDatum: 26.11.2019 10:59
KO: CETINJE I**LIST NEPOKRETNOSTI 1187 - IZVOD**

Podaci o parceli							
Broj/podbroj	Broj zgrade	Plan Skica	Datum upisa	Potes ili ulica i kućni broj	Način korišćenja Osnov sticanja	Površina m ²	Prihod
4407	1	24 4		GRUDA	Porodična stambena zgrada NASLJEĐE	74	0.00
4408/1	1	24 4		GRUDA	Poslovne zgrade u vanprivredi NASLJEĐE	113	0.00
4408/1	2	24 4		GRUDA	Poslovne zgrade u vanprivredi NASLJEĐE	87	0.00

Podaci o vlasniku ili nosiocu prava			
Matični broj - ID broj	Naziv nosioca prava - adresa i mjesto	Osnov prava	Obim prava
*	MIJUŠKOVIĆ NIKOLA RAJKO *	Svojina	1/1

Podaci o objektima i posebnim djelovima objekta					
Broj/podbroj	Broj zgrade	Način korišćenja Osnov sticanja Sobnost	PD Godina izgradnje	Spratnost/ Sprat Površina	Osnov prava Vlasnik ili nosilac prava Adresa, Mjesto
4407	1	Nestambeni prostor NASLJEĐE Jednosoban stan	1	Prizemlje 10	Susvojina 1/3 MIJUŠKOVIĆ NIKOLA RAJKO * * Susvojina 1/3 MIJUŠKOVIĆ NIKOLA KSENIJA * * Susvojina 1/3 MIJUŠKOVIĆ RAJKO IVAN *

26.11.2019.

eKatastar					
4407	1	Stambeni prostor NASLJEĐE Dvosoban stan	4	Potkrovље-mansarda 60	Svojina 1/1 MIJUŠKOVIĆ RAJKO IVAN *
4408/1	1	Poslovni prostor NASLJEĐE Četiri sobe	1	Prizemlje 98	Svojina 1/1 MIJUŠKOVIĆ RAJKO IVAN *
4408/1	1	Poslovni prostor NASLJEĐE Dvije sobe	2	Prvi sprat 98	Svojina 1/1 MIJUŠKOVIĆ RAJKO IVAN *
4408/1	1	Poslovni prostor NASLJEĐE Jedna soba	3	Potkrovље-mansarda 98	Svojina 1/1 MIJUŠKOVIĆ RAJKO IVAN *
4408/1	2	Poslovni prostor u vanprivredi NASLJEĐE Tri sobe	1	Prizemlje 75	Svojina 1/1 MIJUŠKOVIĆ RAJKO IVAN *
4408/1	2	Poslovni prostor u vanprivredi NASLJEĐE Tri sobe	2	Prvi sprat 80	Svojina 1/1 MIJUŠKOVIĆ RAJKO IVAN *
4407	1	Porodična stambena zgrada NASLJEĐE	900	JEDNOSPRATNA ZGRADA 74	
4408/1	1	Poslovne zgrade u vanprivredi NASLJEĐE	980	DVOSPRATNA ZGRADA 113	
4408/1	2	Poslovne zgrade u vanprivredi NASLJEĐE	2003	JEDNOSPRATNA ZGRADA 87	

Podaci o teretima i ograničenjima						
Broj/podbroj	Broj zgrade	PD	Redni broj	Način korišćenja	Datum upisa	Opis prava
4407	1	1	26	Nestambeni prostor	18.02.2011	Hipoteka I REDA U KORIST ERSTE BANK A.D. I.OV.BR.339/11 OD 26.01.'11 I UGO.O KRED.OD06045/0001 I ANEXS 01/11 OD 17.02.'06 DUG 300.000,00 E ROK VRAĆ.26. 01.2021 KOR.KRED.INTERPRODUCT DOO CETINJE
4407	1	4	29	Stambeni prostor	18.02.2011	Hipoteka I REDA U KORIST ERSTE BANK A.D. I.OV.BR.339/11 OD 26.01.'11 I UGO.O KRED.OD06045/0001 I ANEXS 01/11 OD 17.02.'06 DUG 300.000,00 E ROK VRAĆ.26. 01.2021 KOR.KRED.INTERPRODUCT DOO CETINJE
4407	1		14	Porodična stambena zgrada	18.02.2011	Hipoteka I REDA U KORIST ERSTE BANK A.D. I.OV.BR.339/11 OD 26.01.'11 I UGO.O KRED.OD06045/0001 I ANEXS 01/11 OD 17.02.'06 DUG 300.000,00 E ROK VRAĆ.26. 01.2021 KOR.KRED.INTERPRODUCT DOO CETINJE
4408/1	1	1	31	Poslovni prostor	18.02.2011	Hipoteka I REDA U KORIST ERSTE BANK A.D. I.OV.BR.339/11 OD 26.01.'11 I UGO.O KRED.OD06045/0001 I ANEXS 01/11 OD 17.02.'06 DUG 300.000,00 E ROK VRAĆ.26. 01.2021 KOR.KRED.INTERPRODUCT DOO CETINJE
4408/1	1	2	32	Poslovni prostor	18.02.2011	Hipoteka I REDA U KORIST ERSTE BANK A.D. I.OV.BR.339/11 OD 26.01.'11 I UGO.O KRED.OD06045/0001 I ANEXS 01/11 OD 17.02.'06 DUG 300.000,00 E ROK VRAĆ.26. 01.2021 KOR.KRED.INTERPRODUCT DOO CETINJE

26.11.2019.

eKatastar

4408/1	1	3	33	Poslovni prostor	18.02.2011	Hipoteka I REDA U KORIST ERSTE BANK A.D. I.OV.BR.339/11 OD 26.01.'11 I UGO.O KRED.OD06045/0001 I ANEXS 01/11 OD 17.02.'06 DUG 300.000,00 E ROK VRAC.26. 01.2021 KOR.KRED.INTERPRODUCT DOO CETINJE
4408/1	1		1	Postlovne zgrade u vanprivredi		Nema dozvolu
4408/1	1		17	Postlovne zgrade u vanprivredi	18.02.2011	Hipoteka I REDA U KORIST ERSTE BANK A.D. I.OV.BR.339/11 OD 26.01.'11 I UGO.O KRED.OD06045/0001 I ANEXS 01/11 OD 17.02.'06 DUG 300.000,00 E ROK VRAC.26. 01.2021 KOR.KRED.INTERPRODUCT DOO CETINJE
4408/1	2		35	Postlovne zgrade u vanprivredi	18.01.2005	Nema dozvolu

Podaci o aktivnim zahtjevima

LN	Broj parcele	Podbr.	Zgrada	PD	Klas. znak	Broj zahtjeva	Godina	Komentar	Sadržina
	4408	1	1		954	251	2016	CETINJE I	ZA BRISANJE HIPOTEKE ERSTE BANK-IVAN MIJUŠKOVIĆ,RAJKO MIJUŠKOVIĆ
	4408	1	1	1	954	251	2016	CETINJE I	ZA BRISANJE HIPOTEKE ERSTE BANK-IVAN MIJUŠKOVIĆ,RAJKO MIJUŠKOVIĆ
	4407	0	1		954	251	2016	CETINJE I	ZA BRISANJE HIPOTEKE ERSTE BANK-IVAN MIJUŠKOVIĆ,RAJKO MIJUŠKOVIĆ
	4408	1	1	2	954	251	2016	CETINJE I	ZA BRISANJE HIPOTEKE ERSTE BANK-IVAN MIJUŠKOVIĆ,RAJKO MIJUŠKOVIĆ
	4408	1	2	1	954	251	2016	CETINJE I	ZA BRISANJE HIPOTEKE ERSTE BANK-IVAN MIJUŠKOVIĆ,RAJKO MIJUŠKOVIĆ
	4408	1	2		954	251	2016	CETINJE I	ZA BRISANJE HIPOTEKE ERSTE BANK-IVAN MIJUŠKOVIĆ,RAJKO MIJUŠKOVIĆ
	4408	1	2	2	954	251	2016	CETINJE I	ZA BRISANJE HIPOTEKE ERSTE BANK-IVAN MIJUŠKOVIĆ,RAJKO MIJUŠKOVIĆ
	4407	0	1	1	954	251	2016	CETINJE I	ZA BRISANJE HIPOTEKE ERSTE BANK-IVAN MIJUŠKOVIĆ,RAJKO MIJUŠKOVIĆ
	4408	1	1	3	954	251	2016	CETINJE I	ZA BRISANJE HIPOTEKE ERSTE BANK-IVAN MIJUŠKOVIĆ,RAJKO MIJUŠKOVIĆ
	4407	0	1	4	954	251	2016	CETINJE I	ZA BRISANJE HIPOTEKE ERSTE BANK-IVAN MIJUŠKOVIĆ,RAJKO MIJUŠKOVIĆ

6.11.2019

eKatastar

Korisnik: KORISNIK

Datum i vrijeme štampe: 26.11.2019 10:41

PODRUČNA JEDINICA
CETIĆE

Datum: 26.11.2019 10:41

KO: ČETIĆE I

LIST NEPOKRETNOSTI 2816 - PREPIS

Podaci o parceli								
Broj/podbroj	Broj zgrade	Plan Skica	Datum upisa	Potes ili ulica i kućni broj	Način korišćenja Osnov sticanja	Površina m ²	Prihod	
4404/3		24 4	25.08.2015	GRUDA	Gradjevinska parcela KUPOVINA	33	0.00	
4412/2		24 4	25.08.2015	GRUDA	Gradjevinska parcela KUPOVINA	60	0.00	
4425/2		24 22		GRUDA	Gradjevinska parcela KUPOVINA	78	0.00	
4425/3		24 22		GRUDA	Gradjevinska parcela KUPOVINA	11	0.00	
4425/4		24 22		GRUDA	Njiva 5. klase KUPOVINA	9	0.04	
4425/5		24 22		GRUDA	Njiva 5. klase KUPOVINA	8	0.03	
4426/4		24 22		GRUDA	Gradjevinska parcela KUPOVINA	139	0.00	
4426/5		24 22		GRUDA	Gradjevinska parcela KUPOVINA	148	0.00	
4426/8		24 22	25.08.2015	GRUDA	Gradjevinska parcela KUPOVINA	1519	0.00	
4426/11		24 22		GRUDA	Pašnjak 6. klase KUPOVINA	13	0.00	
4426/12		24 22		GRUDA	Pašnjak 6. klase KUPOVINA	4	0.00	
4426/13		24 22		GRUDA	Pašnjak 6. klase KUPOVINA	16	0.00	
4427/3		24 22	25.08.2015	GRUDA	Gradjevinska parcela KUPOVINA	544	0.00	
4684/4		24 21	25.08.2015	DOIJJE POLJE	Gradjevinska parcela KUPOVINA	443	0.00	

Podaci o vlasniku ili nosiocu prava

<https://ekatastar.me/ekatastar-web/action/searchnp/printLN>

1/2

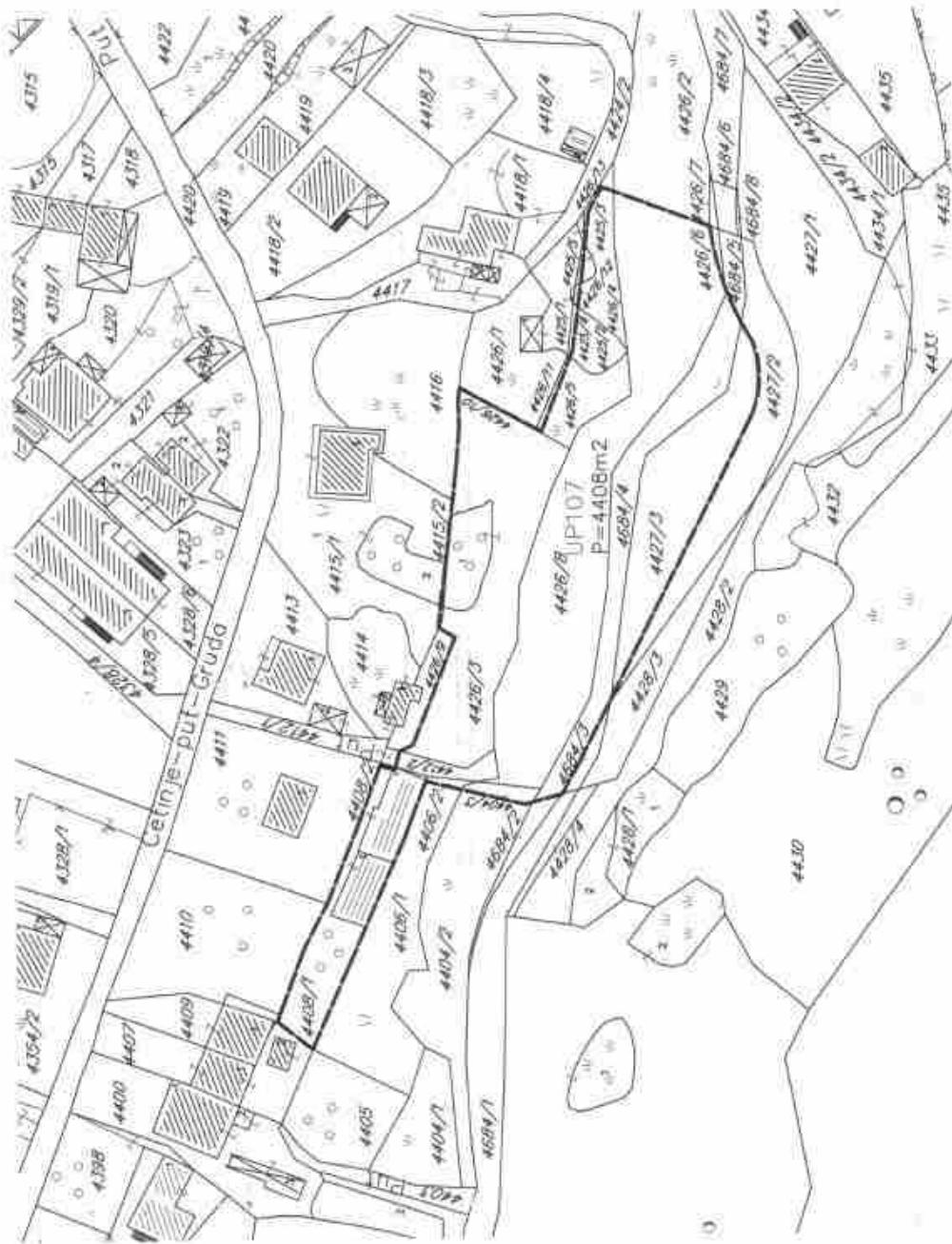
26.11.2018.

eKatastar

Matični broj - ID broj	Naziv nosioca prava - adresa i mjesto	Osnov prava	Obim prava
*	MIJUŠKOVIĆ RAJKO IVAN *	Svojina	1/1

Ne postoje tereti i ograničenja.

R 1:1000

Cetinje * Vučedolska 30 * Crna Gora * tel.+382 41 240 050 * fax. +382 240 051
 PIB 02272652, PDV 31/31-00164-08,
 Ž.R.: Erste banka 540-1000031129301-06

Zaključen dana 01.03.2013. god. između:

"INTERPRODUCT" D.O.O.-Cetinje, kojeg zastupa izvršni direktor Ivan Mijusković s jedne strane (u daljem tekstu Donator)
 i Udruženja za zaštitu životinja "Feniks" Cetinje, kog zastupa Julija Milanović (u daljem tekstu Korisnik) s druge strane,

UGOVOR O DONACIJI

Član 1.

Ovim ugovorom ugovorne strane uređuju međusobna prava i obaveze proizašle iz dodjele donacije.

Član 2.

Ugovorne strane saglasno utvrđuju da se Korisniku dodjeljuje donacija u obliku organskog otpada namijenjenog ishrani nezbrinutih životinja pod zaštitom ovog udruženja.

Član 3.

Donator se obavezuje da će shodno mogućnostima dostavljati organski otpad Korisniku donacije.

Član 4.

Ugovor stupa na snagu i proizvodi pravna dejstva između ugovornih strana danom zaključenja istog.
 Ovaj ugovor predstavlja saglasnu i slobodno izraženu volju stranaka, pa ga one kao takvog zaključuju i potpisuju.

Član 5.

Ovaj ugovor je sastavljen u 2 (dva) istovjetna primjerka, od kojih po jedan primjerak za svaku ugovornu stranu.

Korisnik
Julija Milanović
 jmbg 02099642558/1
 Žiro račun 520-2906704
 Kontakt telefon 069/20811970

P.I. 02912805

Donator

 Izvršni dir. Ivan Mijusković

Cetinje, 01.03.2013.godine

Crna Gora

Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i
fitosanitarne poslove

Adresa: t.t. serdara Žela Pletića broj 26
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 201 945
fax: +382 201 946
www.mzcr.me

Broj: 060-323/15-0306-922/11
Podgorica, 20. mart 2019. godina

Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove – Sektor za bezbjednost hrane u postupku izдавanja odobrenja za obavljanje djelatnosti prerade mesa – proizvodnja proizvoda od mesa, subjektu u poslovanju hranom Interproduct d.o.o. sa sjedištem Vučedolska 30 Cetinje na osnovu člana 123 stav 3 Zakona o bezbjednosti hrane (»Sl. list CG« br. 57/2015) i člana 16 Zakona o upravnom postupku (»Sl. list CG« br. 56/14, 20/15 i 40/16 i 37/17) donosi:

RJEŠENJE

1. ODOBRAVA se subjektu u poslovanju hranom Interproduct d.o.o. sa sjedištem Vučedolska 30 Cetinje obavljanje djelatnosti prerade mesa i proizvodnja proizvoda od mesa u objektu Interproduct na lokaciji Vučedolska 30 Cetinje.
2. U objektu iz tačke 1 ovog dispozitiva proizvode se sljedeće vrste proizvoda:
-suhomesnati proizvodi i fermentisane kobasice
3. Kapacitet prerade mesa u objektu iz tačke 1. ovog dispozitiva je:
-pršut: 50.000kom
-suhomesnati proizvodi: 400.000kg/god.
-fermentisana kobasica: 100.000kg/god.
4. Objektu iz tačke 1 ovog dispozitiva dodijelen se veterinarski kontrolni broj 70.
5. Donošenjem ovog rješenja prestaje da važi rješenja Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove broj 060-323/15-0306-922/9 od 23.10.2018. godine.

OBRASLOŽENJE

Subjekat u poslovanju hranom Interproduct d.o.o. sa sjedištem Vučedolska 30 Cetinje podnio je Upravi za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove – Sektoru za bezbjednost hrane zahtjev broj 060-323/15-0306-922/10 od 29.03.2019. godine, za izdavanje odobrenja za obavljanje djelatnosti prerade mesa – proizvodnja proizvoda od mesa u objektu Interproduct na lokaciji Vučedolska 30 Cetinje.

U skladu sa Odlukom Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja broj 323-64/15-2 od 9. novembra 2015. godine dana 01.12.2015. izvršena je procjena stanja u objektu za preradu mesa, Interproduct na lokaciji Vučedolska 30 Cetinje koji posluje u sastavu subjekta u poslovanju hranom Interproduct d.o.o. sa sjedištem Vučedolska 30 Cetinje radi dalje kategorizacije i objekat je razvrstan u kategoriju II.

Nakon isteka roka privremenog rješenja, Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove imenovala je komisiju, rješenjem broj 060-323/15-0306-922/5 od 16.09.2016. sa zadatom sprovođenja postupka ponovne procjene objekta za preradu mesa, Interproduct na lokaciji Vučedolska 30 Cetinje u odnosu na utvrđene neusaglašenosti iz Zapisnika o izvršenoj procjeni stanja u objektu radi dalje kategorizacije od 01.12.2015. godine. Komisija je dana 27.10.2016. godine izvršila ponovnu procjenu objekta u odnosu na utvrđene neusaglašenosti i utvrdila da neusaglašenosti nisu otklonjene i o utvrđenom stanju sačinila izvještaj. Na osnovu utvrđenog stanja, objekat za preradu mesa, Interproduct na lokaciji Vučedolska 30 Cetinje je razvrstan u kategoriju III.

U skladu sa Odlukom o sprovođenju postupka unaprijeđenja objekata u poslovanju hranom nakon sprovedene procjene i kategorizacije broj 323-64/15-5 od 9. decembar

2015.godine, uz zahtjev za izdavanje privremenog odobrenja za obavljanje djelatnosti subjekat u poslovanju hranom dostavio je i Plan unaprijeđenja objekta.

Radna grupa za praćenje postupka dalje kategorizacije i praćenje sprovodenja unaprijeđenja objekata za hranu, osnovana Rješenjem ministra poljoprivrede i ruralnog razvoja, Broj 323-64/15-3 od 9.11.2015. godine izvršila je procjenu dostavljenog Plana unaprijeđenja objekta dana 05.12.2017. godine i utvrdila da se planiranim radnjama koje će se preduzeti mogu otklaniti utvrđene neusaglašenosti. Plan unaprijeđenja objekta je pozitivno ocijenjen i na isti je izdata saglasnost. Primjerak Plana unaprijeđenja na koji je izdata saglasnost, vracen je subjektu u poslovanju hranom. U skladu sa članom 122. st. 5 i 7 Zakona o bezbjednosti hrane (»Sl. list CG« br. 57/15), donjeto je privremeno rješenje broj 060-323/15-0308-922/6 od 06.12.2017. godine sa rokom važenja do 31.12.2018. godine. Subjekat u poslovanju hranom Interproduct d.o.o. sa sjedištem Vučedolska 30 Cetinje, bio je dužan da do navedenog roka otkloni sve neusaglašenosti u skladu sa rokovima utvrđenim u pozitivno proglašenom Planu unaprijeđenja objekta na koji je data saglasnost.

Subjekat u poslovanju hranom Interproduct d.o.o. se obratio nadležnom inspektoru dopisom broj 109 od 20.09.2018. godine kojim obavještava da je ispunio sve zahtjeve predviđene odobrenim Planom unapređenja sa zahtjevom da se izvrši pregled objekta. Dana 16. i 17.10.2018. godine nadležni inspektor je izvršio monitoring-kontrolu sprovodenja unapređenja u objektu Interprodukt Vučedolska br.30 Cetinje i zapisnikom broj 323/17-0330-17-91 od 16.10.2018. godine utvrdio da u objektu još uvijek nisu otklonjene sve neusaglašenosti u skladu sa odobrenim Planom unapređenja objekta.

Shodno utvrđenom činjeničnom stanju a u skladu sa Odlukom o produženju rokova za otklanjanje neusaglašenosti u odobrenim objektima za hranu broj 323-76/17-2 od 11.10.2017. godine subjekat u poslovanju hranom Interproduct d.o.o. je dostavio Zahtjev za produženje rokova za otklanjanje neusaglašenosti dana 22.10.2018. godine. Na osnovu zahtjeva, radna grupa je izvršila procjenu i odobravanje novih rokova za otklanjanje utvrđenih neusaglašenosti u objektu za preradu mesa Interproduct na lokaciji Vučedolska 30 Cetinje.

Subjekat u poslovanju hranom Interproduct d.o.o. se dana 15.03.2019. godine obratio nadležnom inspektoru sa zahtjevom da se izvrši vanredni monitoring praćenja sprovodenja unapređenja objekta za preradu mesa Interproduct na lokaciji Vučedolska 30 Cetinje. Dana 16.03.2019. godine nadležni inspektor je izvršio vanredni monitoring sprovodenja unapređenja u objektu radi utvrđivanja otklanjanja neusaglašenosti u skladu sa odobrenim Planom unapređenja i zapisnikom broj 323/17-0330-17-24 od godine utvrdio da su u objektu za preradu mesa Interproduct na lokaciji Vučedolska 30 Cetinje otklonjene sve neusaglašenosti u skladu sa odobrenim Planom unapređenja objekta.

Na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja, a u skladu sa članom 123 stav 3. Zakona o bezbjednosti hrane (»Sl. list CG« br. 57/15) objekat za preradu mesa i proizvodnju proizvoda od mesa Interproduct na lokaciji Vučedolska 30 Cetinje je razvrstan u kategoriju I i izdato je odobrenje za obavljanje navedene djelatnosti. Shodno gore navedenom, rješeno je kao u dispozitivu rješenja.

Uputstvo o pravnoj zaštiti: Protiv ovog rješenja može se izjaviti žalba Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja preko ovog organa u roku od 15 dana od dana prijema rješenja. Žalba se predaje sa dokazom o uplati administrativne takse od 5 eura.

NAČELNICA

Ljiljana Milovanović

Dostaviti:

- Interproduct d.o.o. Vučedolska 30 Cetinje
- Nadležnom inspektoru Cetinje
- Službi
- A/a

